

Catalunya Cristiana

40
anys

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XXXVIII | NÚM. 2050
2,90 € | 6 GENER 2019

EN PRIMER PLA (P. 8-11)

Repic d'alegria

El món campaner,
entre la tradició i la
modernitat

Us oferim el calendari
del 2019, un any
d'aniversaris

Canvi d'ús d'un noviciat

P. 24-27

40 i 25
anys

Catalunya Cristiana Ràdio Estel

40 i 25

L'any 2019 s'escauen els 40 anys del setmanari *Catalunya Cristiana*, fundat el 1979, i els 25 de Ràdio Estel, que va començar a emetre el 1994. És motiu per donar-ne gràcies a Déu i als lectors i oients que amb la seva fidelitat donen sentit a aquests dos mitjans. Fem extensiu aquest agraïment als més de dos-cents voluntaris que generosament col·laboren amb la vintena de professionals que formem l'equip de redacció i producció. Ho fan, alguns des del principi, amb els seus articles d'opinió, amb comentaris a l'evangeli i a la litúrgia, amb reportatges culturals i socials, responent a les nostres qüestions, participant en tertúlies... Si tots fossin professionals contractats, aquests mitjans en l'actual conjuntura foren insostenibles.

Volem ser dos instruments de comunicació de l'Església en sortida que proposa el papa Francesc. Les commemoracions que tenim previstes per a aquestes efemèrides giraran al voltant de tres eixos:

Fe. Molts es pregunten si Catalunya avui ha deixat de ser cristiana, si som els darrers cristians. En una sèrie d'articles al setmanari, personalitats rellevants donaran resposta a aquesta delicada qüestió. No obstant, els qui treballem a la redacció d'ambdós mitjans som testimonis quotidians dels exemples de fe compromesa que es generen a les diòcesis de Catalunya, d'Espanya i del món. En contra del que alguns afirmen, és impropri

parlar d'ideologia catòlica. El papa Francesc ha dit clarament que el cristianisme: «No és una ideologia o un sistema filosòfic, sinó un camí de fe a partir d'un esdeveniment que van testimoniar els primers deixebles de Jesús» (Catequesi de Pasqua de 2017).

Diàleg. L'Església a Catalunya ha de fer una proposta decidida de diàleg amb el món de la cultura i dels mitjans de comunicació que en formen part rellevant. El bisbe Joan Carrera deia que la distinció entre Església i societat és perillosa: l'Església forma part també de la societat amb les seves llums i ombres i ha de ser llevat dins la pasta. El diàleg avui ha de tenir també una dimensió ecumènica i interreligiosa.

Comunió. Segons el P. Federico Lombardi s.j., un referent dels comunicadors, la comunió ha de ser l'horitzó de tot comunicador cristià. Procurar ser artífexs de comunió en circumstàncies adverses no és gens fàcil. Però reiterem el nostre compromís d'aportar el nostre granet de sorra al diàleg, a la negociació, a l'elaboració de projectes sostenibles, a l'obertura de nous horitzons, tenint sempre com a nord aquella anhelada unitat que Jesucrist proposava: «Que siguin una sola cosa» (Cf. Jn 17,21).

Ens posem confiadament sota la intercessió de la Mare de Déu de Montserrat, de sant Francesc de Sales, patró dels periodistes i de l'arcàngel sant Gabriel, patró de la ràdio.

Contingut

- 03**
Editorial
- 05**
La setmana
- 06**
Opinió
- 08**
En primer pla
- 12**
Opinió
- 15**
Vida eclesial
- 24**
Reportatge
- 28**
La veu dels pastors
- 30**
Bíblia
- 32**
Litúrgia
- 34**
Espai lectors
- 36**
Cultura
- 39**
Laudato Si
- 46**
Agenda
- 47**
Des del carrer

Missatge «Urbi et orbi» del Papa

PÀGINA 16

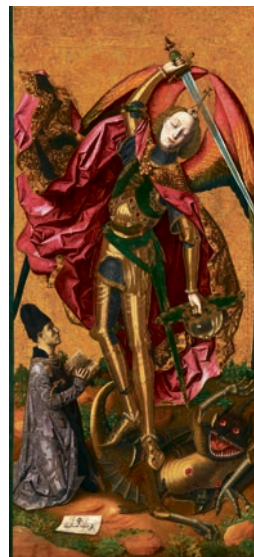

18
Càritas Diocesana de Barcelona

Reptes i virtuts de la vida consagrada

PÀGINA 20

Exposició de Bartolomé Bermejo

PÀGINA 36

47
Antoni
Gelonch

La setmana en tuits

ÒSCAR CAMPS @CAMPSOSCAR

Fundador Proactiva Open Arms
#Astral torna a casa després de complir amb la seva missió aquest Nadal. Gràcies enormes a tot l'equip de terra i de mar que, davant la negativa de Malta d'aprovisionar #OpenArms s'ha abocat perquè #Astral hagi pogut entregar medicaments, mantes i menjar a 600 milles en 70 h.

SANTIAGO AGRELO @SANTIAGOAGRELO

Arquebisbe de Tànger
«No més murs, no més fronteres», no més violència contra el meu germà, no més violència contra Crist Jesús.

ANTONIO SPADARO @ANTONIOSPADARO

Director de la Civiltà Cattolica
Enhorabona, Andrea Monda, nou director de *L'Osservatore Romano*. Que el seu compromís de servei de la Santa Seu abrasi amb coratge els reptes de la comunicació i del pensament. Que hi posi tanta passió como la que ha viscut en el seu compromís com a professor.

JOSEP ÀNGEL SAIZ @BISBESAIZ

Bisbe de Terrassa
Aquesta tarda he visitat els interns del Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa, acompanyat per autoritats de l'Administració i Consorci Sanitari. Un petit gest de fraternitat, la seguretat de la pregària i el desig d'un Bon Nadal, malgrat les seves circumstàncies.

Zoom

EDUARD BRUFAU

Aquest Nadal ha fet 200 anys de la primera interpretació de la coneguda cançó *Santa Nit*. Escrita pel sacerdot catòlic Josef Mohr i musicada pel compositor Franz Xaver Gruber, es va cantar per primera vegada el 1818 a l'església del poble d'Oberndorf, prop de Salzburg. Per celebrar el bicentenari de la cançó de Nadal més coneguda arreu del món, Àustria ha fet edicions especials de segells i monedes commemoratives.

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA
Coordinador d'informatius

Canvi d'any amb balanç

El final del 2018 i l'inici del 2019 ha estat ambientat amb música especial i amb un balanç de les notícies més importants de l'últim any en els programes *El Mirador de l'actualitat* (divendres 28 de desembre de 18.05 a 18.40h) i *A primera hora* (dilluns 31 de 8 a 9h). Els canvis polítics a Catalunya i Espanya, amb la moció de censura, el conflicte sobre l'autodeterminació i la situació judicial dels 9 dirigents independentistes en presó preventiva, ha estat la principal qüestió analitzada.

D'altra banda, s'han comentat especialment la crisi dels refugiats i les migracions a la Mediterrània, els missatges i les preocupacions del Papa amb temes com ara els abusos a menors, la intensificació del missatge feminista davant casos com el de «la Manada» o l'assassí de Laura Luelmo a Huelva, les convulsions a Nicaragua i Hondures i els 70 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans. Finalment, destaquem que, en les últimes hores del 2018 i les primeres del 2019, la música especial de cap d'any va ser protagonista, amb una selecció que invitava a la reflexió i al descans amb bona companyia.

L'efemèride de la setmana

7 de gener del 1833: neix a Tremp, sant Josep Manyanet i Vives, fundador dels Fills de la Sagrada Família i de les Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret.

FRANCESC RIU, *sdb*
Missioner de la Misericòrdia

En el 2018, el papa Francesc també ens va fer un regal molt especial, l'exhortació apostòlica «*Gaudete et exsultate*»

PENSANT-HO MILLOR

Un regal de l'any 2018

En la nostra societat de consum, les festes de Nadal (en plural) ocupen un lloc molt rellevant. Qui més qui menys, tots esperem que algú pensi en nosaltres en el moment de preparar els regals, inclosa la loteria. Aquests dies tots haurem viscut aquesta experiència amb prou satisfacció.

Per a alguns, la solemnitat de l'Epifania —dels Reis Mags— encara conté quelcom de màgia. Anys enrere, aquest era un dia gran per als més petits, però la seva influència s'ha eixamplat. Ara sembla que els que ja no formem part d'aquest col·lectiu també hem adquirit el dret a rebre algun regal.

En la «societat cristiana» a la qual pertanyem, cada any la festa onomàstica —la del sant o de la santa— també solia justificar algun regal, segons l'edat i les circumstàncies de cadascú. No obstant això, el pas del temps ha comportat que el dia de l'aniversari guanyés punts respecte del record del sant patró. Però el costum del regal no s'ha pas perdut.

Sigui com sigui, els regals sempre justifiquen gratitud, i ningú no renuncia a rebre'ls. I, no cal dir-ho, tots aprofitem l'oportunitat d'agrair-los, en qualsevol moment

de l'any. Doncs bé, un cop apagada la llum de l'any 2018, cal que tots els qui ens sentim Església agraïm al papa Francesc que, en un dia important des del punt de vista eclesial —la solemnitat de sant Josep—, ens fes un regal molt especial. Sí, em refereixo a l'exhortació apostòlica *Gaudete et exsultate*, sobre el camí de santedat, al qual tots hem estat cridats.

Els qui encara no hàgiu tingut l'oportunitat de llegir-la, valoreu-ne el darrer desig: «Vull que Maria coroní aquestes reflexions, perquè ella visqué com ningú les benaurances de Jesús. Ella és la dona que s'alegrà en la presència de Déu, la qui ho guardà tot en el seu cor i es deixà travessar per l'espasa. Ella és la santa entre els sants, la més beneïda, la que ens mostra el camí de santedat i ens hi acompanya. Ella no permet que romanguem caiguts, i sovint ens porta als braços, sense jutjar-nos. El sol fet de conversar amb ella ens consola, ens allibera i ens santifica. Maria, la nostra Mare, no necessita ni la nostra xerrameca ni que li expliquem tot el que s'esdevé en la nostra vida. N'hi ha prou que musitem una vegada i una altra: "Déu vos salve, Maria"».

UN NOU LLINDAR

Anar per un altre camí

SEBASTIÀ
TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

L'Epifania del Senyor obre totes les portes de l'acollida, del diàleg i de la proximitat

Som convidats a cercar Déu amb la voluntat de voler-lo trobar. Aquest moviment, profundament humà i espiritual, ens posa en relació amb el misteri més gran, un moviment que és més atracció que recerca, perquè, en la relació de l'home amb Déu, la iniciativa sempre és de Déu. Per això, celebrar l'Epifania, que significa «manifestació» del Senyor, ens situa en l'òrbita de la gratuïtat, del do, perquè és Déu qui, a través del seu Fill Jesús, té la iniciativa de «manifestar-se» i donar-se a conèixer. De part nostra, cal acollir-lo amb el cor net per veure'l en tota la seva lluminositat i veritat.

Acostumats a certes inèrcies, ara se'ns demana d'anar per aquest camí, aquell que Déu ens traça per poder-lo trobar i, sobretot, després, poder-lo anunciar. L'obra de l'evangelització no és compatible amb actituds de desconfiança i sospita, per això els qui cerquen Déu són convidats a canviar de ruta. L'Evangeli ens ensenya que la recerca sincera de Déu ens duu a l'encontre amb ell, sense sospites, ni acomodacions, ni rebaixes.

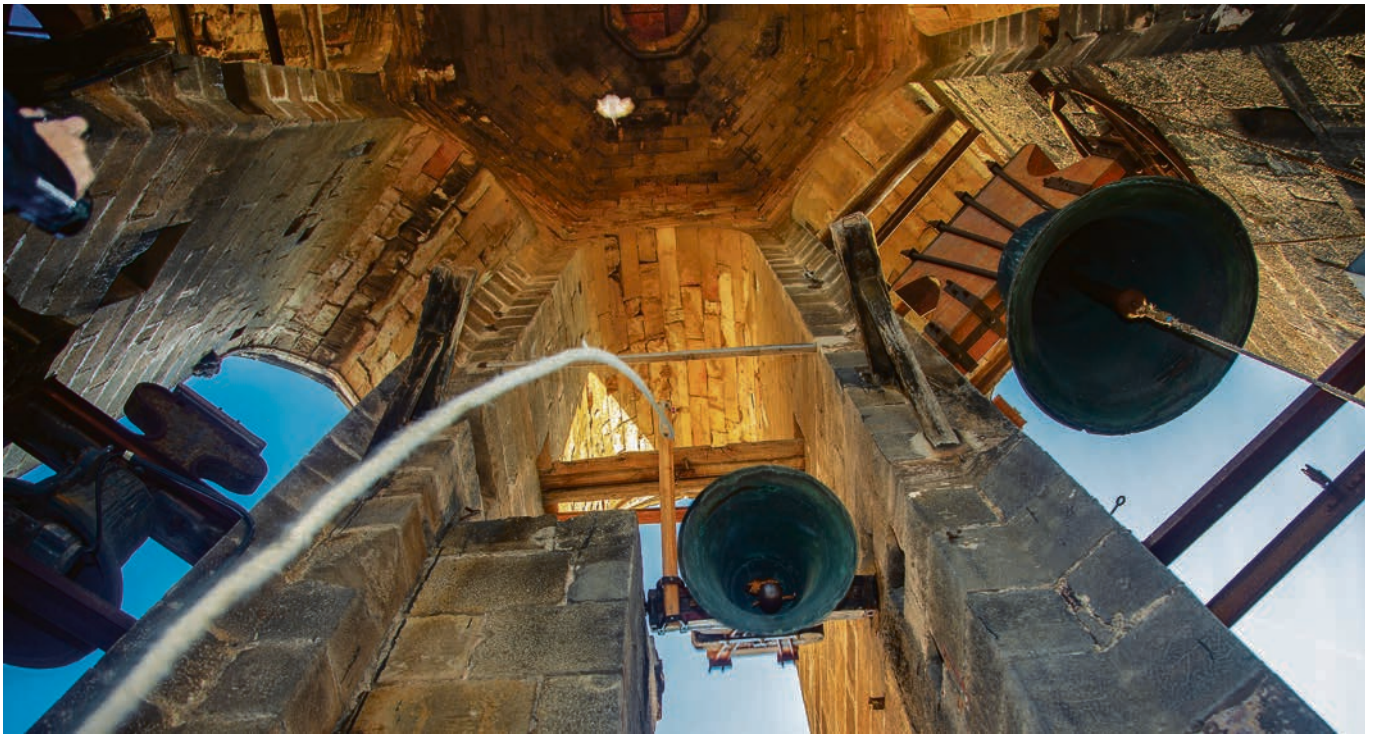
L'Epifania del Senyor obre totes les portes de l'acollida, del diàleg, de la inculcació de la fe, de l'aprenentatge mutu, de la proximitat, de la complementaritat. En aquest

camí trobem els pobres, perquè aprenguem a caminar amb ells i sense cap altra credencial que la Paraula de Déu i el testimoni que neix del seu Amor.

D'altra part, l'obertura que ens demana la manifestació de l'Infant Déu a tots els pobles i cultures és el que ens posa en contacte amb moltes persones que no comparteixen la nostra fe. La nostra relació amb elles i amb les que, pel motiu que sigui, s'han allunyat de Déu i de l'Església, pot ser recuperada i refermada si la nostra actitud és d'acollida, de proposta humil i d'acompanyament en la seva recerca. Optar per aquesta ruta significarà algun canvi de mentalitat, el reconeixement dels nostres errors, l'ensorrament dels murs que ens separen, la superació de les intoleràncies. Haurem de prendre la decisió d'anar per un altre camí, perquè l'anunci de Jesucrist i el seu Evangeli estiguin totalment lliures d'aquelles adherències que desllueixen el seu contingut i afebleixen la seva força transformadora.

Les campanes, la veu de Déu i del poble

**El paper actual dels campanars:
de la funció religiosa a la cultural**

RAMON GENÉ

«La forma tradicional de tocar a la Corona d'Aragó era deixant les campanes assentar. D'aquesta manera, l'instrument quedava mirant cap al cel, lloant Déu»

«Amb la mecanització s'ha perdut part d'aquesta tradició, però en alguns llocs les campanes es continuen tocant a mà»

Cada any, per avisar de l'arribada dels Reis d'Orient, els campanars de les esglésies de tot Catalunya fan repicar les seves campanes en senyal de joia i d'alegria. Són el senyal inequívoc que ens trobem davant d'un moment molt especial, i ens ajuden a apropar-nos encara més a la celebració de l'Epifania, amb el seu so característic que associem a les festivitats. L'ús de les campanes però, va molt més enllà de la decoració de les festes. Lloar el Déu veritable, convocar el poble i el clergat, o foragitar les tempestes, són només alguns exemples de la gran varietat de funcions que tenen els seus tocs, que poden sonar de maneres molt diverses.

El seu paper ha anat sempre molt lligat a la religió, com ho demostra el llibre de l'Èxode, on apareixen per primera vegada com un element de protecció dels sacerdots jueus davant els mals esperits. L'any 789, la seva importància dins les celebracions litúrgiques ja era tan significativa que fins i tot en una capitular de Carlemany es parla del baptisme de les campanes, una cerimònia on es donava nom a l'instrument i se li encomanava una tasca com les esmentades anteriorment. Amb el pas dels anys, les campanes van anar agafant més protagonisme, fins que es van arribar a convertir en autèntics nexes i facilitadors de la vida comunitària, que marcaven l'estructura del temps i actuaven com a mitjans de comunicació.

Malauradament, les innovacions tecnològiques i els canvis a la societat han fet que el seu ús litúrgic hagi anat disminuint progressivament i en l'actualitat els tocs de campana estan perdent part del seu sentit religiós originari per passar a ser un element tradicional més de la nostra cultura. Per tal de conèixer quin és el veritable paper de les campanes a l'actualitat, ens apropem a una de les entitats que treballa per mantenir viva aquesta tradició, la Confraria de Campaners i Carillonistes de Catalunya. L'associació, que aquest any ha celebrat el seu 25è aniversari, va néixer amb l'afany de crear una consciència col·lectiva de grup dels campaners, que ajudés a mantenir viu un ofici que ha patit molts canvis amb l'arribada de la mecanització. Cada any, l'entitat organitza una trobada a Os de Balaguer (bisbat de Lleida), on es reuneixen campaners de tot Catalunya i d'altres llocs com València, Navarra i el País Basc per compartir la passió per les campanes.

L'ofici de campaner avui

Abans d'analitzar la funció que tenen les campanes avui dia, és important conèixer quin és l'estat de salut de l'ofici de campaner, el màxim responsable de mantenir viva aquesta tradició. Com explica Ramon Gené, president de la Confraria de Campaners i Carinollistes de Catalunya, el

La basílica de Santa Maria del Pi treballa per recuperar les campanes i la forma de tocar tradicional de la Corona d'Aragó.

paper dels campaners ha hagut d'evolucionar els darrers anys per no desaparèixer: «Anteriorment els campaners tocaven a mà en les celebracions litúrgiques i en esdeveniments importants. Amb la mecanització s'ha perdut part d'aquesta tradició, però en alguns llocs les campanes es continuen tocant a mà». El principal factor que cal tenir en compte a l'hora d'estudiar el paper dels campaners els darrers anys és precisament la mecanització, que permet programar els tocs de campana de forma automàtica. L'arribada d'aquesta innovació tecnològica va suposar que moltes esglésies prescindissin de la figura del campaner, però no solucionava un dels aspectes més importants: la riquesa en la manera de tocar les

RAMON GENÉ

«Per sort, hi ha molta gent que entén i manté l'origen i funció més religiosa de les campanes»

campanes. «En alguns casos es va intentar reproduir digitalment el toc tradicional del campaner en qüestió, però a moltes parròquies es va optar per posar els tocs estàndards, i és aquí on es perd la riquesa perquè cada poble té un toc propi», exposa Gené. D'altra banda, algunes poblacions van decidir mantenir viva la manera de tocar les campanes a mà, i això va permetre que l'ofici de campaner pogués seguir viu, i que encara avui se segueixi transmetent a través de l'ensenyança oral o fins i tot amb alguns cursos que s'organitzen a llocs amb gran tradició com Cervera. Un exemple que demostra com es pot compaginar la mecanització amb la forma de tocar les campanes manualment el trobem a la catedral de Tarragona, on hi ha 11 campanes que combinen el toc manual amb l'automàtic. Seguint el seu exemple, moltes poblacions han optat per mecanitzar les campanes pels tocs ordinaris, però segueixen tocant-les manualment durant festes com el Corpus.

Un altre dels aspectes importants que cal analitzar per comprendre quin és l'estat dels campaners a la societat actual és la seva relació amb l'Església. Des que la religió catòlica va començar a utilitzar les campanes com a element per lloar Déu i convocar el poble, els campaners es van convertir en un element essencial dins la celebració de les festivitats religioses de tot l'any litúrgic i marcaven l'horari de les pregàries comunitàries als monestirs, entre d'altres. El seu ús es va anar ampliant a poc a poc, sense perdre mai la seva funció religiosa fins que, amb la mecanització i la progressiva secularització de la societat, aquesta finalitat va canviar notablement: «Hi ha molts campaners que només veuen el toc de les campanes com una cosa més festiva i cultural, com podrien ser els balls de gegants. Per sort, hi ha molta gent que entén i manté l'origen i funció més religiosa de les campanes», explica Gené.

La riquesa i la diversitat de tocs a Catalunya

Una de les principals característiques de les campanes del nostre país és la gran riquesa i diversitat dels tocs que tenen, que les van portar a ser reconegudes com a element festiu patrimonial d'interès nacional l'any 2017. Com expli-

La campana restaurada de Santa Maria del Pi.

portava la força de trencar les tempestes, i hi havia el toc de temporal o de tempesta, que encara es conserva. Ara no s'utilitza per a les tempestes, però es toca en dies importants com per Santa Bàrbara, que és patrona dels campaners.» Per tal de mantenir tocs com el de les tempestes o recuperar-ne d'altres que també venen de lluny i estan en perill de desaparèixer, en el marc de la XXXI Trobada de Campaners d'Os de Balaguer celebrada el 2018 es va organitzar el primer Simposi de campanes, campaners i campanars de Catalunya. En aquest simposi es va analitzar el ritual dels tocs de campana, la seva història, i també es va reflexionar sobre els motius pels quals s'estan perdent alguns tocs. Com explica Gené, l'acte, organitzat per la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural conjuntament amb la Confraria de Campaners de Catalunya, «va ser un homenatge a tots els campaners que fan possible que es mantingui viu aquest ofici que forma part de la nostra cultura i la nostra forma de ser».

ca Gené, aquesta varietat prové de l'època de la Corona d'Aragó, quan es va crear una forma de tocar que la va diferenciar de la resta de la península: «A la majoria de les poblacions les campanes donaven voltes, però la forma tradicional de tocar a la Corona d'Aragó era deixant les campanes assentar. D'aquesta manera, l'instrument quedava mirant cap al cel, lloant Déu.» Aquesta manera tan característica de tocar-les encara es conserva en alguns llocs de Catalunya, com per exemple a Cervera o a Barcelona, on la basílica de Santa Maria del Pi un referent en aquest sentit: «Els campaners de la basílica del Pi estan recuperant les campanes i aquesta forma de tocar.»

Un altre toc que Gené destaca com a molt característic és el toc del temps, que en èpoques anteriors s'utilitzava per trencar les tempestes: «Es creia que la campana

Ens agradaria compartir amb tu les teves il·lusions, els teus projectes, les teves idees... i, per descomptat, aquestes festes. Els professionals de Facility Services de LUNET et desitgem un Bon Nadal i un pròsper 2019 i, com sempre, et convidem a ajudar els que més ho necessiten: col·labora amb nosaltres en la Targeta Solidària per a Aliments de Càritas. Fes el teu donatiu, a partir d'1€, a www.caritas.barcelona/es/haz-un-donativo/

En Facility Services,
posem tots els sentits

www.lunet.es · 902 010 977 · comercial@lunet.es

FRANCESC TORRALBA

Professor de la Fundació Blanquerna-URL

Un dels filòsofs que ha reflexionat més profundament sobre el compromís és Paul Ludwig Landsberg (1901-1944), un dels pensadors personalistes més tristament oblidats del segle XX. Nascut a Bonn en el si d'una família hebrea, va iniciar una brillant activitat com a pensador dins de l'escola fenomenològica de Max Scheler, però el 1933 va ser obligat a marxar d'Alemanya per la seva oposició al règim nacionalsocialista.

A un pensador se'l coneix i se'l reconeix pel mode com reacciona als estímuls del seu temps. La neutralitat és, molt sovint, una expressió d'indiferència o, pitjor encara, de pusil·lanimitat. Per causa de la invasió nazi a França, Landsberg va ser detingut per la Gestapo i traslladat al camp d'extermini d'Oranienburg-Sachsenhausen, on va morir el 2 d'abril del 1944.

LA SAL DE LA TERRA

Compromís, resistència i responsabilitat

El compromís, tal com l'entén aquest pensador, és la implicació d'aquell que, contràriament al qui es renta les mans en les decisions i en les accions complexes de la història, accepta el risc d'escollir i obrar. Aquesta capacitat de risc és l'únic mode d'habitar la història d'una manera conscient i responsable. Viure sense arriscar-se és no viure, és romandre en el paper d'espectador.

El pensador personalista defensen un pensament que es compromet (*une pensée qui s'engage*), que es lliga a alguna cosa amb la qual

---

La neutralitat és, molt sovint, una expressió d'indiferència o, pitjor encara, de pusil·lanimitat

---

assumeix algun tipus de responsabilitat.

Comprometre's és, segons ell, habitar la pròpia historicitat, és a dir, aprendre a estar en la pròpia història, acceptar-ne el caràcter imperfecte, saber fer eleccions i actuar. No hi ha causes perfectes. Si s'espera una causa d'aquest tipus, mai s'actua, perquè l'acció de qualsevol persona, en tant que ésser històricament situat, no es correspon mai a una cosa perfecta i conclosa.

La conclusió és pertinent: la incertesa i la consciència de la imperfecció que van lligats a tota situació humana no ens han de conduir a la paràlisi de l'acció, sinó més aviat a una crítica continuada que salvi del perill del fanatisme (és a dir, de l'absolutització dels motius imperfectes) i s'acosti lentament a una causa el més perfecta possible.

MIRADA AL MÓN

Cors que pregunuen

Cor orans («un cor que prega») és el nom d'un document del Vaticà adreçat a les religioses de vida contemplativa. Es tracta del que tècnicament s'anomena una «instrucció aplicativa» i conté indicacions concretes per posar en pràctica la constitució apostòlica *Vultum Dei quaerere* («cercar el rostre de Déu»), promulgada pel papa Francesc el juny del 2016. Tots dos escrits són expressió de la voluntat del Papa d'impulsar amb decisió la renovació permanent que l'Església necessita a tots els nivells, més que mai en una

---

En un temps en què es busca la productivitat i l'eficàcia, la vida contemplativa és més útil i necessària que mai

època de canvi tan accelerat com és la nostra.

Més enllà del seu contingut específic, aquests documents són una nova oportunitat per fixar-se en la presència, sovint oblidada, de les contemplatives i els contemplatius en l'Església. Fins i tot entre els cristians, hi ha qui es pregunta si té sentit un estil de vida centrat en la pregària, la meditació i la contemplació, sense un servei específic de tipus social o apostòlic, quan hi ha tants problemes i tantes necessitats per atendre.

En els darrers temps he tingut l'oportunitat de visitar uns quants monestirs de contemplatives, en diversos països. Puc assegurar que en pocs ambients es troba tanta pau i alegria com en aquestes comunitats. No viuen pas allunyades del món, ben al contrari: es mantenen

AGUSTÍ BORRELL

Vicari general de l'orde del Carmel Descalç

informades i sensibles a la situació de la humanitat, amb la distància suficient per tenir una mirada profunda, apartada de qualsevol superficialitat. Com que pregunuen amb el cor, miren amb el cor.

En un temps com l'actual, quan es busca amb insistència la productivitat i l'eficàcia, la vida contemplativa és més útil i necessària que mai! Els contemplatius ens recorden elements essencials de la fe cristiana: la fe, la confiança, l'escolta, i sobretot la primàcia de l'amor. Els monjos i les monges viuen totalment per a Déu, plenament atents a la seva veu i disponibles a la seva voluntat. No ho fan per sacrifici, sinó per amor. No viuen amb resignació, sinó amb serenitat i amb goig.

SABER ESCOLTAR

Parlar i callar

Al llibre dels Proverbis 10,19 hi ha escrit: «Qui molt xerra no evita la falta; l'home assenyat mesura les paraules.» Heus aquí un tema difícil, sobre el qual ens estavellem moltes vegades. Hi ha qui parla massa, com si fos una qüestió de gosadia. Aquests resulten insuportables, però no se'n adonen. Resulten, però atabaladors, després de sentir-lo, em deia un conegut, et venen ganes de prendre una aspirina (!). D'altres, molt tancats, sembla que tinguin vot de silenci (!).

M'ha suggerit una entrada, més o menys pintoresca, un *power point* que he rebut. Crec que ajuda a centrar la qüestió del *parlar i callar*. Vol ser una glossa del text bíblic esmentat a la primera línia.

Parlar oportunament és un en-

cert./ Parlar enfront de l'enemic és civisme./ Parlar davant d'una injustícia és valentia./ Parlar per rectificar és un deure./

Callar les misèries humanes és caritat./ Callar a temps és prudència./ Callar de tu mateix és humilitat./ Callar paraules inútils és virtut./

Parlar per defensar és compassió./ Parlar davant d'un dolor és consolar. Parlar per ajudar els altres és caritat. /Parlar amb sinceritat és rectitud./

Callar quan acusen és heroisme./ Callar quan insulten és amor./ Callar les pròpies penes és sacrifici./ Callar en el dolor és penitència./

Parlar de si mateix és vanitat./ Parlar restituint la fama és honrada./ Parlar aclarint xafarderies és estupidesa./ Parlar dissipant false-

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

datos és de consciència.

Callar quan ens fereixen és santedat./ Callar per defensar és noblesa./ Callar, havent de parlar, és covardia.

Parlar de defectes és llastimós./ Parlar, havent de callar, és niciesa./ Parlar per parlar és una tonteria./ Parlar de Déu significa molt d'amor./

Qui parla molt, sol equivocar-se molt. Callar a temps és de savis.

Callar a temps és prudència. Callar paraules inútils és virtut

P-J YNARAJA

Capellà del Montanyà
ynaraja@gmail.com

S'ha fixat en el planeta blau i li ha fet gràcia veure'l. També ha volgut veure-s'hi, però de seguida, pensant-ho bé, s'ha dit a si mateix: «Però si jo hi vaig fer aquell que s'assembla a mi i que ha espatllat totes les il·lusions que vaig posar en ell! Malgrat tot, hi tornaré i seré un d'ells, tan semblant a mi, que podré ser un d'ells.»

Els projectes de Déu són prodigiosos, la seva imaginació meravellosa, però mai incoherent. Hi arribarà com hi arriben els humans, acceptat per una dona que el portarà al seu si.

Va triar una noia i li va proposar ser-ne col·laboradora. Ella va acceptar amb fidelitat humil. En ella va germinar la petita llavor d'Home-Déu. D'aquesta jove va rebre

A PROPÒSIT DE...

Quins acudits que té Déu!

aliment i protecció.

De l'espòs-company, protecció. Vivien a Natzaret, però va arribar el dia que va néixer a Betlem. Els profetes ja ho havien anunciat. L'autoritat estrangera, sense saber-ho, va donar l'ordre i ells l'havien complert.

L'univers es va sorprendre i va cantar. Uns quants van anar al concert i a adorar-lo, uns altres el van ignorar. Pitjor per a aquests!

El temps i l'espai no existeixen tal com nosaltres els imaginem; amb passat, present i futur. Per a Déu tot és actual, Ell és qui ho sap més bé.

Que les tradicions no impedeixin ni ens apartin mai de la celebració sagrada

L'Església ens recorda que vivim temps de Nadal. El 25 va néixer, sense tornar a néixer. És un Nen projecte d'adult. És ingenuïtat redemptora, somriure d'esperança, il·lusió d'eternitat, generositat sense límits. També serà dolor. Resurrecció.

Qui ignora aquesta realitat prodigiosa? Qui no s'engresca davant d'aquest projecte, ja realitzat?

Que les tradicions, encara que siguin molt venerables, no impedeixin ni ens apartin mai de la celebració sagrada.

Dir-ne banquet de Nadal, i ignorar el Nadal, és com asseure's en una taula sense potes, desconcertant, equívoca i una gala nècia. Si no ens apropem a l'església ni combreguem, amb la Paraula o amb el Pa, cadascú segons la seva capacitat, la festa serà vana.

SIGNES D'AVUI

La recerca essencial

LLUÍS
SERRA LLANSANA
llserrall@gmail.com

La tradició dels Reis Mags connecta amb la festa litúrgica de l'Epifania. Aquesta paraula grega significa manifestació, aparició o revelació. En el cristianisme, es refereix al fet que Jesús es revela a la gent que el busca, fins i tot a la vinguda de lluny. Un recordatori que el seu missatge és universal. L'únic evangeli que esmenta la visita dels mags correspon a un text de Mateu 2,1-12. En cap cas, l'evangelista afirma que eren reis ni que fossin tres, com acostuma a recordar la tradició. Potser, s'ha pensat que eren tres perquè els dons que ofereixen a Jesús eren tres: or, encens i mirra.

Es tracta d'uns buscadors, que llegeixen les estrelles del cel i que van darrere d'una persona, de la qual en saben la importància, però de qui en desconeixen gaire-

bé tots els detalls. Quan arriben a Jerusalem, la instància del poder, pregunten, indaguen, investiguen. Herodes se n'assabenta i s'inquieta. Després de preguntar apressadament, els textos profètics encaminen cap a Betlem. Herodes rep en secret els savis i els dona una pista, amb l'encàrrec d'avisar-lo de la troballa. Mentre són a Jerusalem, l'estrella s'oculta. Quan es posen en camí, torna a aparèixer. Experimenten molta alegria i es deixen guiar per ella, fins que troben l'infant amb Maria, la seva mare.

Cal sortir del que avui anomenem zona de confort

Aquest itinerari dels savis buscadors ens proporciona la clau per a la nostra recerca personal de Jesús. Cal sortir del que avui anomenem zona de confort, emprendre un viatge iniciàtic cap a un terreny desconegut, compartir el projecte sense fer-ho en solitari, saber interpretar el llenguatge de les estrelles a través d'un bon discerniment, perseverar en la recerca malgrat que l'estrella s'oculti, preguntar a qui pot donar informació quan es necessita, posar-se novament en camí amb l'alegria de recuperar la presència de l'estrella i, finalment, la troballa: saber veure en la pobresa d'un infant indefens la grandesa de Déu. Veure-hi, agenollar-se, obrir els cofres i oferir el que hi porten. Tot un programa de vida.

VICTÒRIA
MOLINS, s.t.j.
viquimolins70@gmail.com

En aquest el meu primer article de l'any, on cada setmana m'aboco a aquesta finestra de la vida, he preguntat a algunes persones els seus desitjos, i n'he tingut una sorprenent varietat. Però m'he aturat davant del que podia ser més significatiu per a tot un col·lectiu que jo conec molt bé. Anem als desitjos més o menys generalitzats.

Podem dir que una gran part dels adults desitgen valors universals o del moment actual: que la situació actual de Catalunya tingui un bon final, una feina digna per a tots, que no hi hagi fam al món...

Altres persones tenen desitjos més propers i que formen part de la seva vida familiar: millora laboral, salut, aprovar ells o els seus fills, etc.

FINESTRA A LA VIDA

«L'arbre dels desitjos»

Però aquí va la resposta sorprenent i a la qual em vull referir perquè ens situa davant d'un dels problemes més punyents de la nostra societat actual i, concretament, aquí, a la nostra ciutat.

Preguntant als acollits de l'Hospital de campanya de Santa Anna, o a algun dels presos comuns als quals visito, més d'una resposta va ser: arribar a «ser normal».

«Què és per a tu ser normal?», pregunto.

«Tenir una feina, un sostre, una llar...», és la resposta.

Aquesta és la terrible situació de moltes persones que viuen al marge de la societat, i que pateixen una vulnerabilitat tan gran com la de no tenir un lloc on aixoplugar-se a la nit i viure amb normalitat. De dia, vaguen pels carrers fent de captaires o buscant-se la vida com poden, i remenen les escombraries,

venen ferralla... i, a la nit, embotits en flassades, intenten dormir en algun racó resguardat.

No és estrany que en aquest món que els envolta, amb gent que viu aquella «normalitat» que ells desitgen —una feina, una família que els doni suport, una llar on sempre hi hagi algú que els esperi i que el rebi— el seu únic desig sigui «ser normals».

He buidat del meu arbre la resta de desitjos i n'he posat només un per a aquest any 2019: no més gent sense casa, ni més cases sense gent.

Que en aquest 2019, totes les persones tinguin una llar on refugiar-se i viure-hi amb normalitat

Vida eclesial

Aquesta setmana recollim la crida a la fraternitat del papa Francesc, presentem el llibre *La força de la vocació* i l'informe de Càritas diocesana de Barcelona, i Teresa Solà ens acostava al llibre de Rut

AICA
Ciutat del Vaticà

En el missatge «Urbi et orbi» recorda els pobles que pateixen

El Papa ens crida a redescobrir els lligams de germanor

Com cada 25 de desembre, el papa Francesc va compartir amb els fidels el seu tradicional missatge nadalenc i la benedicció *Urbi et orbi*. En aquesta oportunitat, va pregar perquè en aquest Nadal «redescobrim els lligams de germanor que ens uneixen com a éssers humans i vinculen tots els pobles».

Segons el Papa, el missatge universal del Nadal és que «Déu és Pare bo i nosaltres som tots els germans. Aquesta veritat és a la base de la visió cristiana de la humanitat. Sense la germanor que Jesucrist ens ha donat, els nostres esforços per un món més just no arribarien gaire lluny, i fins i tot els millors projectes corren el risc de convertir-se en estructures sense esperit».

Francesc va subratllar el seu «desig de germanor entre persones de tota nació i cultura. Germanor entre persones amb idees diferents, però capaces de respectar-se i d'escoltar l'altre. Germanor entre persones de diverses religions. Jesús ha vingut a revelar el rostre de Déu a tots aquells que el cerquen», va recordar. «I el rostre de Déu s'ha manifestat en un rostre

humà concret», va afegir, «amb la seva encarnació, el Fill de Déu ens indica que la salvació passa a través de l'amor, l'acollida i el respecte de la nostra pobra humanitat, que tots compartim en una gran varietat d'ètnies, de llengües, de cultures..., però tots germans en humanitat».

En aquest sentit, va considerar que «les nostres diferències no són un mal o un perill, són una riquesa. (...) L'experiència de la família ens ho ensenya: sent germans i germanes, som diferents els uns dels altres, i no sempre estem d'acord, però hi ha un lligam indissoluble que ens uneix, i l'amor dels pares ens ajuda a estimar-nos. El mateix és vàlid per a la família humana, però aquí Déu és el Pare, el fonament i la força de la nostra germanor».

El Pontífex va recordar especialment els països en situacions molt difícils com Síria, el Iemen, Corea, Ucraïna, Veneçuela o Nicaragua.

Finalment, es va referir als pobles que pateixen «les colonitzacions ideològiques, culturals i econòmiques, que en veuen ferida la llibertat i la identitat, i que pa-

PAPA FRANCESC

«Amb la seva encarnació, el Fill de Déu ens indica que la salvació passa a través de l'amor, l'acollida i el respecte»

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Epifania, manifestació de Déu a la humanitat

Acabem de celebrar Nadal, el naixement d'un nen que ens va commoure i ens continua qüestionant la vida, els nostres compromisos, les nostres actituds... o així hauria de ser.

Avui recordarem la festa de l'Epifania, un dia entranyable no només perquè rebrem regals (ens agrada a tots saber que som especials per a algú i rebre un gest sempre és una mostra de generositat i afecte).

Però avui revivim com aquells tres savis vinguts de llocs diferents es van atansar a un nen per oferir-li or, encens i mirra, com a signe del millor que tenien.

Avui celebrem la manifestació de Déu arreu del món. Aquells tres homes vinguts de lluny van saber reconèixer en aquell nen el que ens uneix com a humanitat, el que se'ns manifesta de la mateixa manera en qualsevol cultura, religió... aquell que se'ns fa germans.

Són moltes les persones que se'ns acosten buscant aquesta acollida, aquesta tendresa que tenim amb qui ens sentim units en amistat profunda o familiarment. Podem prendre exemple d'aquells que van caminar quilòmetres per mostrar el seu reconeixement davant d'aquell nadó nascut en un pessebre.

Són moltes les persones que s'acosten als llocs de frontera, a les perifèries per oferir el millor de cadascú en bé del comú, persones que són a prop d'aquells que els necessiten, reconeixent-los tota la dignitat que posseeixen i que, en moltes ocasions, els és negada.

Obrim el cor a allò que no coneixem, que ve de lluny o de prop, a allò que la vida ens regala per fer-nos més humans, més cristians, estimant totes les coses creades, manifestant el més profund de cadascú i oferint-ho al germà al llarg del nostre camí.

ESTHER BORREGO

teixen la fam i la manca de serveis educatius i sanitaris». «Adreço un record particular als nostres germans i germanes que celebren la Nativitat del Senyor en contextos difícils, per no dir hostils, especialment allà on la comunitat cristiana és una minoria, sovint vulnerable o no considerada. Que el Senyor els concedeixi —a ells i a totes les comunitats minoritàries— viure en pau i que vegin reconeguts els seus propis drets, sobretot a la llibertat religiosa.»

Visita a l'Iraq

Per la seva banda, el secretari d'Estat, el cardenal Pietro Parolin, va visitar les comunitats cristianes de l'Iraq, del 24 al 28 de desembre, amb les quals va compartir les principals celebracions nadalenes. Amb la seva visita, el purpurat va donar ànim i esperança a aquesta comunitat colpejada pel llarg conflicte bèl·lic i li va manifestar la proximitat del papa Francesc.

En un missatge de Nadal per a l'Iraq transmès al primer ministre, Adil Abdul-Mahdi, el secretari d'Estat va convocar cristians i musulmans «per il·luminar la foscor de la por i de l'absurd, de la irres-

ponsabilitat i de l'odi amb paraules i actes de llum, i sembrar amb totes les mans llavors de pau, veritat, justícia, llibertat i amor».

«Tot el que tenim en comú i tot el que ens lliga l'un amb l'altre és més gran que allò que ens separa», va assenyalar amb els seus millors desitjos del Nadal.

En la celebració amb la comunitat caldea, la més nombrosa de les cristianes del país, va assenyalar que la Nit de Nadal és d'«insomni» com la de tantes persones, les preocupacions de les quals no els deixen dormir —com tantes famílies iraquianes que «han passat per la dura prova del sofriment»— i és que, per al cardenal, el Nadal té lloc «precisament en aquesta situació, humanament sense sortida, on ressona el feliç anunci».

Tot demanant la pau i la justícia, el cardenal Parolin va encoratjar l'esperança, l'alegria i el compromís per la pau «de Déu, una pau que reflecteix el seu amor per nosaltres; una pau que es manifesta com la capacitat de voler el veritable bé dels altres, i superar el que el papa Francesc anomena la cultura dels descartats i de la indiferència».

Barcelona

El 36% de les persones de la diòcesi de Barcelona pateixen exclusió residencial

Una llar és molt més que quatre parets i un sostre

CARME MUNTÉ
Barcelona

Una llar és molt més que un edifici, quatre parets i un sostre; una llar és el lloc on et sents a gust, tranquil, acompanyat, on pots ser tu mateix i reposar, agafar forces, carregar les piles, on et sents segur, protegit, arrecerat. Aquesta idea, exposada per Salvador Busquets, director de Càritas diocesana de Barcelona, és el punt de partida de l'informe *La llar és la clau. Històries d'un dret reconegut però vulnerat*. Es tracta d'un document que compta amb el testimoni del dia a dia de persones ateses per Càritas diocesana i que denuncia la vulneració flagrant del dret a l'habitatge.

A l'informe *La llar és la clau* també es fa un avançament de les dades de l'Enquesta d'Integració i Necessitats Socials 2018 de la Fundació Foessa pel que fa a l'habitatge, que per primera vegada ha comptat amb una extrapolació diocesana (amb una mostra de 1.694 persones de la diòcesi de Barcelona). Les dades resultants són demolidores: un 36% de les persones de la diòcesi de Barcelona (950.000 persones) viuen dificultats relacionades amb l'exclusió residencial. Això vol dir viure en habitatges insegurs, inadequats o haver de pagar una despesa excessiva en matèria d'habitatge. Aquest percentatge empitjora en el cas de les persones en situació d'atur (69%), de famílies amb menors (44%) i de persones estrangeres no comunitàries (72%).

La comparativa amb altres pa-

ïsos d'Europa també hauria de fer pujar els colors a les administracions catalana i espanyola. Les dades ho posen de manifest: el percentatge d'habitatge de protecció social a Espanya és del 2%, mentre que la mitjana europea és del 16%. Una altra dada: un 42% de les persones en règim de lloguer a Espanya dedica més del 40% de la renda a pagar l'habitatge, mentre que la mitjana europea és del 25%. El resultat és que, segons Salvador Busquets, «un ciutadà europeu rep cinc vegades més polítiques públiques d'habitatge que un ciutadà espanyol».

Propostes adreçades a les administracions

«Érem conscients de la problemàtica de l'habitatge», exposa Salvador Busquets a *Catalunya Cristiana*. De fet, el 58% de les persones ateses per Càritas Barcelona el 2018 tenen problemes d'habitatge. Però confessa que «no pensàvem que estigués tan estesa al conjunt de la població de la diòcesi. És una

SALVADOR BUSQUETS

«Demanam que es deixi de contemplar l'habitatge com un bé d'inversió o de luxe i que es valori la seva funció social»

JOSEP MATÍAS

«Cal equiparar el dret a l'habitatge amb altres drets reconeguts com són el de la salut i l'ensenyament»

padronament a tots els municipis de la diòcesi de Barcelona (com ja fa Barcelona), aprovar l'estratègia catalana contra el sensellarisme i efectuar els recomptes de persones sense llar a tot Catalunya.

La roda de premsa, celebrada el 12 de desembre, va comptar per primera vegada amb la intervenció del nou delegat episcopal de Càritas diocesana de Barcelona, el diaca permanent Josep Matías, que insisteix en la necessitat d'equiparar el dret a l'habitatge amb altres drets reconeguts com són el de la salut i l'ensenyament. «Si es demana una renda mínima garantida o bé es milloren les pensions mínimes però resulta que no arriben per pagar el lloguer, d'alguna manera no serveix per a res», manifesta Matías. En la roda de premsa també van participar Miriam Feu, cap d'Anàlisi Social i Incidència, i Anna Roig, cap de Comunicació i Relacions Institucionals.

Càritas va fer una col·lecta extraordinària a les parròquies el diumenge 23 de desembre. En el cas de Càritas Barcelona, la previsió és tancar l'any 2018 amb un 6% més de persones ateses que el 2017. En matèria d'habitatge, al llarg del 2018, Càritas Barcelona ha posat a disposició de les persones més vulnerables 1.351 places repartides en pisos unifamiliars, pisos compartits i centres residencials. Més de 1.800 llars (amb prop de 3.000 persones) van ser ateses el 2018 al programa de Sense llar i Habitatge.

dada molt greu que necessita la intervenció de l'administració.»

Per això, en la roda de premsa de presentació de l'informe *La llar és la clau*, des de Càritas diocesana de Barcelona es va insistir a demanar la intervenció de les administracions públiques perquè el dret a l'habitatge sigui rescatat de les urpes de la llei del mercat. «El que demanem és que es deixi de contemplar l'habitatge com un bé d'inversió o de luxe i que es valori la seva funció social, tenint en compte que és una peça fonamental per a la construcció del propi projecte vital», afirma Salvador Busquets.

Així doncs, Càritas diocesana de Barcelona fa una sèrie de propostes adreçades a les administracions competents: augmentar el parc d'habitatge social, adaptar els ajuts al lloguer a la realitat del territori, evitar l'augment desorbitat dels preus de lloguer, declarar determinats barris com a àrees de conservació i rehabilitació, reconèixer el dret a l'energia, aplicar sense restriccions la llei de l'em-

El 44% de les llars amb menors són un habitatge insegur o inadequat.

Mingo Venero / Càritas diocesana de Barcelona

+ CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES

**CENTRE MÈDIC
PLAÇA MOLINA**

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h
Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 10 euros
www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

Barcelona

Presentació del llibre «La força de la vocació», una conversa entre Fernando Prado i el papa Francesc

Reptes i virtuts de la vida consagrada

MACIÀ GRAU
Barcelona

ROSA MASFERRER
«El Papa desconfia dels llocs amb grans èxits vocacionals, no li agraden els triomfalismes»

MÍRIAM DÍEZ
«Francesc diu que la vida consagrada s'ha d'acostumar a freqüentar el futur, per aconseguir que sigui com ens l'imaginem»

El 17 de desembre passat, coincidint amb l'aniversari del papa Francesc, la llibreria Claret de Barcelona va acollir la presentació del llibre *La força de la vocació* (Ed. Claret i URC), una conversa entre el periodista i prevere Fernando Prado i el Papa, en la qual el Pontífex tracta tots els temes relacionats amb la situació actual de la vida consagrada. L'acte, presidit pel P. Màxim Muñoz, president del Consell editorial de l'Editorial Claret, va comptar amb la participació d'un religiós, una religiosa i una laica, que van analitzar el llibre des de perspectives molt diverses. Octavi Vilà, abat del monestir de Poblet, i Rosa Masferrer, vicepresidenta de l'URC, van explicar quins són els reptes de la vida religiosa a l'actualitat gràcies a la seva pròpia experiència i als consells que el Papa aporta al llibre. D'altra banda, Míriam Díez, directora de l'Observatori Blanquerna de Comunicació, Religió i Cultura, va fer una anàlisi del llibre des del seu punt de vista com a comunicadora, i va resumir quina és l'opinió del papa Francesc cap a la vida consagrada.

Reptes de la vida consagrada

Com va explicar Octavi Vilà, «el Papa no s'està mai de dir el que pensa», i és per això que algunes de

les preguntes que Fernando Prado recull al llibre li són contestades de manera molt directa. Un exemple el trobem en el moment en què el papa Francesc defineix les característiques essencials de la vida consagrada, que denoten una certa disconformitat amb la manera de fer d'algunes comunitats: «La vida consagrada no es pot reduir només a la ideologia, no ha de ser tan teòrica. La font de la vida consagrada ha de ser sempre l'amor, ja que la rigidesa és falsa seguretat i no és cristiana.» El mateix abat de Poblet va recordar durant la presentació que «per al Papa la vida religiosa no és un oasi de pau, sinó una vida amb tensió, que sempre necessita conflicte perquè es pugui viure amb alegria i força». I és que com va explicar Míriam Díez, «la tònica constant del llibre és d'agraïment cap a la vida consagrada, però també hi trobem una clara crítica al sedentarisme i a la comoditat d'algunes comunitats».

En aquesta mateixa línia, la directora de l'Observatori Blanquerna va destacar durant la presentació que el Papa vol que les comunitats religioses es preparin per al futur: «Francesc diu que la vida consagrada s'ha d'acostumar a freqüentar el futur, per aconseguir que sigui com ens l'imaginem.»

llibre tracta temes molt concrets, com quina ha de ser la duració de la pregària o com s'ha de viure la pobresa, que el Papa vol «que es noti en tots els aspectes de la vida consagrada».

Entre tots els consells que es poden extreure de la conversa entre Fernando Prado i el Pontífex, Octavi Vilà va destacar el que diu que «s'ha d'entendre la vida religiosa des de la disposició», i el que defineix les persones consagrades com aquelles que «no han de fer soroll però que s'hi han de deixar la pell». Per la seva banda, Míriam Díez va remarcar la frase del Papa on diu que «el veritable amor mai no és rígid».

Després de reflexionar sobre diversos aspectes del llibre, els tres ponents van recomanar-ne la lectura a tots els assistents que van omplir la sala Pere Casaldàliga, tant a religiosos com a les persones no consagrades ja que, com van explicar, el Papa utilitza el llibre per llançar un missatge universal. I és que a part de la vida consagrada, també parla d'altres temes importants com la relació postconciliar, la manca de vocacions, o el profetisme, entre d'altres. Com van exposar, el Papa tracta tots aquests temes amb cura, els explica a través d'anècdotes que ajuden a entendre'ls, perquè d'aquesta manera es puguin començar a canviar els hàbits i aconseguir recuperar la força de la vocació.

Com va explicar Rosa Masferrer, un altre dels aspectes en els quals el Pontífex es mostra crític al llibre és el dels triomfalismes: «El Papa desconfia dels llocs amb grans èxits vocacionals, no li agraden els triomfalismes.» Tots tres ponents es van posar d'acord en el fet que el principal desig que Francesc transmet durant tota l'entrevista és el d'aconseguir vocacions veritables, que aconseguixin eludir el que ell anomena la fecunditat *in vitro* de les vocacions importades: «El llibre és molt dur amb les noves vocacions. Explica exemples de la perversió de les grans empreses d'apostolat, que acaben formant llocs sense esperit», va exposar Míriam Díez.

La pobresa, la paciència i la pregària, elements essencials

De la mateixa manera que l'estil planer i directe del Papa pot ajudar els lectors del llibre a descobrir el que Míriam Díez va definir com els draps bruts de la vida consagrada, també ens pot ajudar a entendre més fàcilment quin és el camí a seguir. Com va explicar Rosa Masferrer, «Francesc recomana a les comunitats seguir la regla de les 3 P, que són assegurar la pregària, la pobresa, i la paciència». El

El Papa sempre s'ha mostrat molt clar i directe a l'hora d'explicar com ha de ser la vida consagrada.

15è aniversari de la mort de **ROSA DEULOFEU GONZÁLEZ**

Amb goig us comuniquem que la causa de beatificació de la Serventa de Déu avança.

Celebrarem una eucaristia en memòria seva dilluns dia 7 de gener de 2019, a les 19 h a la parròquia de Sant Agustí de Barcelona (Plaça Sant Agustí, 2- Metro línia 3, estació Liceu).

RUT, UN RELAT FASCINANT DE FE I HUMANITAT (XI)

La dialogicitat de l'amor

TERESA SOLÀ

Doctora en Teologia bíblica i Filosofia

Acabada la primera jornada d'espigolar, Rut torna a Betlem amb el farcell a les espatlles (2,18). Com sempre s'esdevé, també en Rut, do i treball constitueixen un únic testimoni d'amor: l'amor viu la gratuïtat del donar. De fet, Noemí percebé un missatge quan veié Rut carregada amb el que havia espigolat. El do suscita abans que tot l'interès de la persona que se sent estimada envers el qui li expressa l'amor mitjançant el do. L'interès de Noemí no es limita a la informació sobre com s'ha desenvolupat la jornada de Rut, sinó que entra en la veritat de la manera com Rut l'ha viscuda.

Un diàleg en l'autenticitat

Arrelat en aquests pressupòsits, el diàleg es desenvolupa amb la simplicitat que és característica de l'autenticitat. Rut respon reportant informacions que hi impliquen Noemí en el fons dels esdeveniments viscuts. Rut va explicar a la sogra amb qui havia treballat, i amb desarmant candor li indicà fins i tot el nom: «L'home amb qui avui he treballat s'anomena Booz» (2,19). Rut indicà també a Noemí la benvolença que aquest li havia demostrat: «Fins i tot m'ha dit que no em separi dels seus homes fins que no acabin de segar» (2,21).

Un amor il·luminador

Mentre es desenvolupa el diàleg, la ment de Noemí s'il·lumina i

a l'horitzó de Rut hi apareix l'alba, per bé que per a Rut encara invisible, d'un futur. Quan Noemí sent el nom de Booz immediatament intueix que aquell home té possibilitats d'obrir un horitzó per a ambdues, però sobretot, per a Rut: «Noemí digué a Rut: aquest home és un parent nostre, un dels qui ha de vetllar per nosaltres» (2,20).

Fins a aquest moment Rut havia reeixit a descobrir en Booz només benvolença, comprensió i delicadesa, però no amor. És l'amor que dona llum a les ombres. És aquesta qualitat d'esperit de Noemí envers la seva nora, que ella ha transfigurat en filla (2,22: «filla meva»). Guiada per l'amor envers Rut i també pel coneixement que ella té de la legislació israelítica i per la fe en la bondat fidel i perenne de Déu (2,20a), Noemí intueix que Booz és la persona que Déu ha posat providencialment en el camí de Rut. Amb la saviesa de l'amor que intueix i la prudència d'una mare per al futur de la seva única filla, Noemí aconsella a Rut: «Sí, filla meva, val més que continuïs sortint amb les serventes de Booz» (2,22).

Quan Déu beneeix
dona vida, quan
l'home beneeix Déu
reconeix que Déu
és el donador de
la terra

Benediccions de l'amor

El diàleg entre Rut i Noemí es caracteritza també per dues benediccions pronunciades per Noemí: «Beneït sigui el qui ha estat tan bo amb tu» (2,19b). I més endavant: «Que el Senyor el beneeixi, el Senyor que sempre és bondadós amb vius i morts» (2,20). L'amor mai no renuncia a l'esperança.

Segons la visió bíblica, existeix una reciprocitat entre Déu que beneeix i l'home que beneeix Déu. El verb «beneix» en hebreu significa «donar vida». Quan Déu beneeix dona vida, quan l'home beneeix Déu reconeix que Déu és el donador de la terra (Dt 8,8-9) i, sobretot, el fruit del ventre de la dona: «La benedicció del Senyor són els fills, els descendents són la millor recompensa» (Sl 127,3).

El diàleg entre la sogra i la nora posa en evidència que, en les delicades atencions reservades per Booz a Rut Noemí hi entreveu el dibuixar-se d'un disseny, per bé que els seus contorns siguin encara incerts. Però ja des d'ara s'apareix com l'amor no renuncia mai al futur. L'amor mutu i el respecte entre Noemí i Rut, fressa el camí del futur.

COM A CASA, ENLLOC

Demana'ns pressupost al T. 930385330,
al M. 649 469 458 o a/e administracio@angelseil.cat.

Una banyera que convé canviar per un plat de dutxa, un habitatge que necessita una bona mà de pintura, adequar la instal·lació elèctrica i la lampisteria, donar una nova vida al pati... Tot sovint, una petita intervenció en la nostra llar fa que ens la mirem amb uns altres ulls i que ens hi trobem millor. Deixa que des d'Àngels, Empresa d'Inserció, t'assessorem i ens ocupem de fer-ho realitat.

<http://rocaipi.cat/projecte-angels-i-insercio-laboral/>

**El convent de Santa Clara de Manresa
transforma espais per transformar vides**

Comunitat contemplativa al servei del Regne

Sor Lucía Caram i infants participant en la campanya de recollida de llet «Cap nen sense bigoti»

«Intentem fer lectura de la realitat des de la pregària, i això ens porta a donar respostes concretes des de l'Evangelí»

«Quan els pobres entren a casa teva, al teu cor, et capgiren la vida i ja no pots mirar cap a una altra banda»

La transformació de l'antic noviciat del convent de Santa Clara de Manresa en la Casa de la Infància Sant Francesc d'Assís és un dels canvis més visibles que ha experimentat un recinte destinat des del segle XIV a la vida de clausura, primer clarissa i després dominica.

Actualment, la vida contemplativa continua amb la presència de quatre monges dominiques, però en aquest enorme conjunt arquitectònic, protegit com a bé cultural d'interès local, hi bateguen moltes altres realitats que necessiten un escalf i un acompanyament. «Hem passat de convent de clausura a comunitat contemplativa al servei del Regne», comenta sor Lucía Caram. «Intentem fer lectura de la realitat des de la pregària, i això ens porta a donar respostes concretes des de l'Evangelí.»

Donar respostes concretes a les necessitats d'avui ha conduït les monges a transformar l'espai per convertir-lo en una gran casa dels pobres. «Quan els pobres entren a casa teva, al teu cor, et capgiren la vida, ja no pots mirar cap a una altra banda, ja no es tracta només de xifres, sinó de rostres concrets.» «La por que tenim a l'Església —afegeix sor Lucía— és que els pobres entrin a casa nostra, perquè quan ho fan ens obliguen a compartir el que tenim i passen

a ser prioritaris.»

D'aquesta manera, l'antiga sala de costura de les monges dominiques s'ha convertit en cosidor i espai d'aprenentatge per a mares amb els seus fills. Part de l'hort del convent s'ha transformat en un hort ecològic que afavoreix la reinserció sociolaboral. Una gran terrassa en què les monges sortien en les estones de recreació ara és un espai de trobada de les mares i els seus fills. Un espai destinat a traster acull quaranta infants que hi reben suport escolar. L'exterior del convent s'ha reconvertit en un espai on els infants i joves poden jugar i practicar esport.

«Teníem grans espais que només servien per amuntegar coses, quan podien donar vida a molta gent», comenta sor Lucía. «Ens anem carregant de moltes coses que no són necessàries i, de fet, cal ben poc per estar bé.»

La Fundació del Convent de Santa Clara ha convertit la comunitat dominica en una fraternitat oberta a l'Evangelí. Continuen sent quatre monges que es dediquen a la pregària i a la vida contemplativa, però al seu voltant s'hi mouen més de 200 laics. «Estem en aquest pas en què de vegades a les institucions els costa morir, però jo crec que estem vivint un projecte de vida on trobem les llavors del Regne.»

«Teníem grans espais que només servien per amuntegar coses, quan podien donar vida a molta gent»

«La col·laboració públicoprivada és el que en les primeres comunitats cristianes es coneixia com a comunicació de béns»

Programa Invulnerables, amb l'Obra Social "la Caixa", i la Fundació del Convent de Santa Clara

«Quan fem massa planificacions acabem matant l'Esperit», comenta sor Lucía. Per això la comunitat de Santa Clara de Manresa ha anat vivint «a l'aire de l'esperit, donant respostes al que ens anava inspirant». Com a primer inspirador comptaven amb el papa Francesc, que en més d'una ocasió ha animat les comunitats religioses a obrir les portes per acollir els més pobres. «El suport del papa Francesc ha estat determinant per a mi», remarca sor Lucía, que en diverses ocasions ha estat rebuda en audiència per Bergoglio.

El diumenge de Pasqua, mentre les monges resaven laudes, van trucar al timbre del convent de Santa Clara. «Eren els mossos d'Esquadra», recorda sor Lucía, «ens van dir que s'havien trobat set persones refugiades amagades en un contenidor d'un polígon. Els menors els portaven a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), però no sabien què fer amb els adults. Les monges ens vam mirar, vam pensar en el significat autèntic de la Pasqua i vam decidir acollir-los».

Per tant, més que planificacions, les monges del convent de Santa Clara actuen segons les necessitats que truquen a la porta. Ha estat així com sor Lucía Caram, que va començar proporcionant entrepanes el 2008, ha acabat capitanejant dos projectes molt ambiciosos: d'una

banda, el programa Invulnerables, pensat específicament per combatre la pobresa infantil tot posant l'accent en l'educació; de l'altra, la Fundació del Convent de Santa Clara de Manresa, que ajuda les persones més necessitades en tots els aspectes essencials com són alimentació, feina, habitatge, salut, higiene, suport psicològic... tot plegat fent xarxa amb altres entitats i amb les administracions públiques.

Nenes del programa Invulnerables, liderat a Manresa per la Fundació del Convent de Santa Clara.

Dones conreant productes ecològics a l'hort del convent.

«La col·laboració públicoprivada és el que en les primeres comunitats cristianes es coneixia com a comunicació de béns. Seguint el símil, les ONG i les entitats socials hauríem de ser com el diaca que vetllava per les vídues i els orfes, que aleshores eren les persones més pobres de la societat. El diaca buscava recursos perquè tothom tingués el que necessitava.»

A buscar recursos és el que destina bona part del seu temps aquesta dominica d'origen argentí, que té com a grans aliats entitats privades com l'Obra Social "la Caixa" o el Futbol Club Barcelona, així com administracions públiques com la mateixa Generalitat de Catalunya o els ajuntaments. Cal tenir en compte que el programa Invulnerables, liderat per sor Lucía Caram des de Manresa, ja ha arribat a tretze municipis catalans i atén un total de 650 famílies. Però la cosa no s'acaba aquí, perquè té la intenció de continuar estenent-se arreu de Catalunya i més enllà de les nostres fronteres. «Aquest programa nascut a Catalunya presenta uns indicadors interessants pel que fa a sortida de

la pobresa. Volem explicar-lo arreu d'Espanya i d'Europa a veure si entre tots podem reventar el sistema.»

L'èxit d'Invulnerables rau en la implicació de tots els agents possibles: «Hem de trencar el cercle pervers de reunir-nos només amb els que treballen amb persones en risc d'exclusió social per compartir situacions de misèria i pobresa. Per contra, si en una taula asseus la Universitat, el Centre d'Atenció Primària, l'escola, els empresaris, la patronal... fas que el missatge i la conscienciació arribi molt més lluny.»

Sor Lucía Caram està a primera línia d'acció però no ho podria fer sense el suport de la comunitat. Una comunitat formada per religioses però també per laics. «Aquí ja han entrat els pobres, per tant, aquesta casa ja no es tancarà, aquí continuarà una missió. Sense les germanes jo no podria fer res, però tampoc sense els laics. Compto amb un equip de deu persones sumament compromeses amb la causa. Ara tenim comunitats més grans, més diverses, més plurals. Deixem que l'Esperit ens vagi portant.»

El convent de Santa Clara és una comunitat de monges però també està formada per molts laics i laiques.

**JAUME
PUJOL BALCELLS**
Arquebisbe de Tarragona i Primat

ALS QUATRE VENTS

La humanitat a la recerca de Crist

El primer diumenge amb què s'estrena l'any 2019 coincideix amb la festa dels Reis Mags. Sempre s'ha entès que no eren mags en el sentit de bruixots o de persones que feien trucs, ni reis segons la condició habitual de caps d'un territori.

Tertul·lià va ser el primer escriptor que els va anomenar reis fonamentant-se en el Salm 72,10, que diu: «Els reis de Tarsis i de les illes li portaran obsequis», i com que l'Evangeli diu que li van oferir tres dons, la tradició va considerar que havien de ser tres, cadascun amb el seu obsequi. Que viatgessin en camells podria deduir-se d'un verset messiànic d'Isaïes, el 60,6: «Et cobriran onades de camells.»

La fragilitat d'algunes interpretacions literals és, doncs, evident, però es converteix en fortalesa quan es va al fons de l'escena de la visita a Betlem d'aquests personatges arribats de terres llunyanes. El seu significat és clar: aquests protagonistes bíblics representen la humanitat a la recerca de Crist.

Un altre verset d'Isaïes, el 9,1,5, diu: «El poble que caminava en la fosca ha vist una gran llum; una llum ha resplendit per als qui vivien al país tenebrós. [...] Perquè ens ha nascut un infant, ens ha estat donat un fill.»

El papa Francesc comenta l'escena fixant-se que no eren persones del poble jueu instruïdes en la Llei de Moisès, sinó que venien de fora d'aquest àmbit: «Són una pro-

va viva que les llavors de veritat són a tot arreu.»

Una altra lliçó dels Mags la trobem en els seus dons: l'or simbolitza la reialesa; l'encens, la divinitat, i la mirra, la passió que patirà Jesucrist. Recordem que Nicodem, aquell deixeble que l'havia visitat de nit temps enrere, va portar mirra i àloe per a la seva sepultura (cf. Jn 19,39).

I ara podem preguntar-nos: què ens diu la festa dels Reis avui? És un dia de regals per a gaudi dels petits. La seva il·lusió per fer la carta als Reis, les seves peticions de joguines, formen part d'una de les nostres tradicions més estimades. Això ja és un valor. La vida en família i l'alegria són consubstancials a tot cristià.

Però hi ha una cosa que hem de tenir molt present: el sentit principal d'aquesta festivitat es troba en la recerca de Crist, una recerca activa com la que va portar els Mags a seguir l'estrella. Busquem-lo, seguim els seus passos, estiguem a prop de Jesús. Aquesta serà la millor celebració i una manera esplèndida de començar bé l'any.

CARTA DOMINICAL

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Carta oberta als Reis Mags

Avui celebrem la festa de l'Adoració a Jesús dels tres Reis Mags d'Orient, que és el sentit cristià que pren l'Epifania del Senyor. *Epifania* és una paraula que deriva del grec i que significa, en aquesta llengua, *manifestació*. De fet, avui, a la missa, després de la lectura de l'Evangeli, en fer l'anunci de les festes de l'any, anunciem que la glòria del Senyor s'ha manifestat i es continuarà manifestant entre nosaltres, fins al dia del seu retorn gloriós.

En aquest context de joia i il·lusió, avui moltes famílies es reuneixen per desembolicar, tots junts, els regals dels Reis. Aquesta és una tradició entranyable i, a la vegada, molt esperada pels més menuts, que esperen amb emoció aquest dia. Ells són símbol d'alegria i d'esperança. La puresa dels somriures dels més petits i la llum que neix de la seva mirada expliquen la importància d'aquest gran dia.

No obstant això, cal que tinguem present que, tristament, alguns nens no han rebut cap joguina. Per això, agraeixo les iniciatives solidàries que procuren que tots, petits i grans, puguem tenir un regal. Gràcies de tot cor a les persones anònimes que fan possible que la màgia del Nadal arribi a tot arreu.

També voldria compartir amb vosaltres la meva carta als Reis i, com els nens petits, espero que els meus desitjos es facin realitat. En aquesta missiva em dirigeixo a Ses Majestats per demanar-los pau i fraternitat. Els demano pau recu-

perant un fragment del missatge del papa Francesc amb motiu de la 52 Jornada Mundial de la Pau, que se celebra el primer dia de gener. En el missatge d'enguany, el Papa ens recorda que tots estem cridats a portar i a anunciar la pau com a bona notícia d'un futur on cada persona sigui respectada en la seva dignitat i els seus drets.

El missatge apostòlic afegeix que no hi ha pau sense confiança recíproca. I la confiança té com a primera condició el respecte de la paraula. D'aquesta manera, diu el Papa que el compromís polític —que és una de les més elevades expressions de la caritat— té en compte la preocupació pel futur de la vida i del planeta, dels més joves i dels més petits.

Desitjo també que visquem amb fraternitat aquest nou any. És cert que l'actual clima de crispació social no ens ho facilita, però amb l'ajuda de Déu podem superar aquest moment de tensió. Viure en fraternitat és cosa de tots.

Us demano, doncs, que siguem més prudents amb els missatges que fem arribar a la gent. Evitem les expressions incendiàries i fomentem un llenguatge que afavoreixi el diàleg. Tots nosaltres podem i hem de ser promotors de comprensió, de diàleg i de cooperació en la tasca d'humanització de la societat.

Benvolguts germans i germanes, confio que aquests desitjos de pau i de fraternitat es facin realitat, amb l'ajuda del Senyor, durant aquest any que acabem d'iniciar.

COMENTARI DE LA PARAULA

No ens han ensenyat a interpretar els somnis

GLÒRIA MONÉS

Després de ressenyar la genealogia humana de Jesús («Llibre de la generació de Jesús Messies, fill de David, fill d'Abraham», Mt 1,1-17), Mateu ens en presenta una segona, la genealogia del Messies («La generació, però, del Messies fou així...», 1,18-25), amb la qual acobla, mitjançant la repetició iterada de l'expressió «en somnis» (cinc vegades: 1,20; 2,12.13.19.22) i del despertar de la son de Josep (1,24), tant la visita dels mags d'Orient, que llegim avui, com la fugida a Egipte i mort dels innocents (2,13-18) i el retorn d'Egipte i la residència a Natzaret (2,19-23). Amb això sol ja ens indica que no ho hem de prendre a la lletra. Més encara, que es tracta d'una ficció destinada a inserir dins la història d'Israel la figura singular d'un Messies que, des dels seus orígens, haurà de refer el mateix camí de l'èxode d'Egipte que havia fet Israel. La majoria de les dades contingudes en els quatre evangelis ens porten a Natzaret com el lloc del naixement de Jesús. Tanmateix, perquè fos creïble, tenint en compte el pes immens

de la tradició, Jesús havia de néixer a Betlem, la pàtria de David, de qui seria el seu successor, el Messies davídic. La vinguda dels mags d'Orient, narrada al començament de l'evangeli, anticipa la missió que Jesús ressuscitat, després de la seva desfeta, encomanarà als Onze deixebles (el suïcidi de Judes comportà la desfeta dels Dotze que havien de representar Israel) d'anar a totes les nacions paganes a predicar-los l'evangeli (28,18-20). L'adoració dels mags dona acompliment als oracles messiànics sobre l'homenatge de les nacions al Déu d'Israel. El centre del relat l'ocupa l'estrella, una estrella que emprèn un llarg camí d'Orient a Occident, s'atura a Jerusalem, sense entrar-hi, reprèn la marxa avançant davant dels mags i que, al final del seu trajecte, «s'aturà damunt l'infant», com precisa el Còdex Beza. L'estrella s'identifica així amb l'infant Jesús, com també formen una unitat indissociable «el nen amb Maria la seva mare».

JOSEP
RIUS-CAMPS

Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

CONSULTORI BÍBLIC

IGNASI
RICART
Claretià i biblista

Què ens vol dir el llibre de Job? (I)

És difícil imaginar una cosa més profundament humana que el sofriment, de més provocador que el dolor dels innocents i de més religiós que la fe perseverant en el patiment. La fusió d'aquests motius juntament amb altres, tan estimats per la reflexió sapiencial d'Israel, constitueix l'estructura del llibre de Job i li dona el seu caràcter d'universalitat i de perenne actualitat.

El tema tractat no és originalment bíblic: diverses cultures dels països del voltant d'Israel han posat en escena el seu propi Job (Egipte, Mesopotàmia, Síria), tanmateix el relat bíblic no té cap relació de dependència, com podrien fer pensar els nombrosos paral·lels. Es tracta, més aviat, de l'expressió de temes comuns a la saviesa universal —en particular el problema del mal i de la recompensa per les pròpies accions— que l'autor del llibre de Job ha enriquit amb la seva força poètica i amb la profunditat de la seva reflexió. Constitueix una de les pàgines més boniques de la Bíblia. L'obra s'escapa de tota classificació literària: conté el *pathos* del drama, el llenguatge del procés forense, el to de la lamentació, la discussió entre savis, però no és del tot identificable amb alguns d'aquests gèneres.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Epifania del Senyor

Lectura primera

Is 60,1-6

Sobre teu, Jerusalem, clareja com l'alba la glòria del Senyor

Lectura del llibre d'Isaïes:

Alça't radiant, Jerusalem, que arriba la teva llum i sobre teu clareja com l'alba la glòria del Senyor. Mentre les tenebres embolcallen la terra, i fosques nuvolades cobreixen les nacions, sobre teu clareja el Senyor i apareix la seva glòria. Els pobles s'acosten a la teva llum, els reis busquen la claror de la teva albada. Alça els ulls i mira al teu entorn: tots aquests s'apleguen per venir cap a tu; porten de lluny els teus fills, duen als braços les teves filles. Tota radiant i meravellada veuràs amb el cor eixamplat com aboquen damunt teu els tresors del mar i porten a casa teva la riquesa de les nacions. Et cobriran onades de camells, dromedaris de Madian i d'Efà; tots venen de Sabà portant oriencens i cantant la grandesa del Senyor.

Evangelí

Mt 2,1-12

Venim de l'Orient per adorar el vostre rei

Lectura de l'evangelí segons sant Mateu:

Quan va néixer Jesús a Bet-Lèhem de Judea, en temps del rei Herodes, vingueren d'Orient uns mags i, en arribar a Jerusalem, pre-

Salm responsorial

71

Déu meu, doneu al rei el vostre dret,
doneu al príncep la vostra rectitud.
Que governi amb justícia el vostre poble,
que sigui recte amb els humils.

R. Tots els pobles, Senyor, us faran homenatge.

Que el benestar floreixi als seus dies,
i mesos i anys abundi la pau.
Que domini des d'un mar a l'altre,
des del Gran Riu fins a l'extrem del país. **R.**

Li portaran obsequis les illes i els reis de Tarsís;
els reis d'Aràbia i de Sabà li oferiran presents.
Li faran homenatge tots els reis,
se li sotmetran tots els pobles. **R.**

Salvarà els pobles que reclamen, els desvalguts que no tenen defensor.
S'apiadarà dels pobres i dels febles,
els salvarà de la mort. **R.**

guntaven: «On és el rei dels jueus que acaba de néixer? Hem vist com s'aixecava la seva estrella i venim a presentar-li el nostre homenatge.» El rei Herodes i tota la ciutat de Jerusalem s'inquietaren en sentir aquestes noves. Herodes convocà tots els grans sacerdots amb els lletrats del poble i els preguntava on havia de néixer el Messies. Ells respongueren: «A Bet-Lèhem de Judea. Així ho escriu el profeta: "Bet-Lèhem, terra de Judà, no ets de cap manera la més petita entre les famílies de Judà, perquè de tu sortirà un príncep que pasturarà Israel, el meu poble".» Llavors Herodes cridà secretament els mags i s'informà ben bé del moment en què s'havia aparegut l'estrella. Després els encaminà a Bet-Lèhem

Lectura segona

Ef 3,2-3a.5-6

Ara Déu ha revelat que tots els pobles comparteixen la mateixa promesa

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes:

Germans, segurament heu sentit dir que Déu m'ha confiat la missió de comunicar-vos la seva gràcia: per una revelació he conegut el misteri secret, que els homes no havien conegut en les generacions passades tal com ara Déu l'ha revelat per l'Esperit als sants apòstols de Crist i als profetes. El secret és aquest: que des d'ara, per l'evangelí, tots els pobles, en Jesucrist, tenen part en la mateixa herència, formen un mateix cos i comparteixen la mateixa promesa.

Al·leluia

Mt 2,2

«Hem vist com s'aixecava la seva estrella i venim a presentar-li el nostre homenatge»

amb aquesta recomanació: «Aneu, busqueu-lo ben bé, aquest nen, i quan l'haureu trobat, feu-m'ho saber, que jo també vull presentar-li el meu homenatge.» Sortint de l'audiència del rei, es posaren en camí. Llavors s'adonaren que l'estrella que havien vist aixecar-se anava davant d'ells fins que s'aturà sobre el lloc on hi havia el nen. La seva alegria en veure allà l'estrella va ser immensa. Entraren tot seguit a la casa, veieren el nen amb Maria, la seva mare i, prostrats a terra, li prestaren el seu homenatge. Van obrir llavors les seves arquetes per oferir-li presents: or, encens i mirra. Després, advertits en un somni que no anessin pas a veure Herodes, se'n tornaren al seu país per un altre camí.

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC C; FERIA I)

TEMPS DE NADAL

(SALTERI: SETMANA 2)

Gener

6. DIUMENGE

Epifania del Senyor (S), *Blanc*. Lectures: Isaïes 60,1-6 / Salm 71 / Efesis 3,2-3a.5-6 / Mateu 2,1-12
SANTORAL: Macra, vg. i mr.; Melcior, Gaspar i Baltasar; Nilamó.

7. DILLUNS

Sant Ramon de Penyafort (MO), *Blanc*. Lectures: 1 Joan 3,22-4,6 / Salm 2 / Mateu 4,12-17.23-25
SANTORAL: Crispí, b.; Julià, b.; Tell, ab.; Virgínia, mr.

8. DIMARTS

Fèria, *Blanc*. Lectures: 1 Joan 4,7-10 / Salm 71 / Marc 6,34-44
SANTORAL: Apol·linar, b.; Gúdula, vg.; Jaume Hilari Barbal, mr.; Severí, ab.

9. DIMECRES

Fèria, *Blanc*. Lectures: 1 Joan 4,11-18 / Salm 71 / Marc 6,45-52. O bé: *Sant Eulogi de Còrdova* (ML), *Vermell*.
SANTORAL: Andreu Corsini, b.; Julià i Basilissa, mr.; Marciana, vg. i mr.

10. DIJOUS

Fèria, *Blanc*. Lectures: 1 Joan 4,19-5,4 / Salm 71 / Lluç 4,14-22
SANTORAL: Agató, p.; beat Gregori X, p.; Pere Ursèol, monjo.

11. DIVENDRES

Fèria, *Blanc*. Lectures: 1 Joan 5,5-13 / Salm 147 / Lluç 5,12-16. Urgell: *Beata Anna M. Janer* (ML), *Blanc*.
SANTORAL: Elred de Rievaulx, ab.; Gonçal d'Amarante i Bernat Scammacca, prev.; Higiní, p. i mr.; Hortènsia, vg.; Salvi, b. i mr.

12. DISSABTE

Fèria, *Blanc*. Lectures: 1 Joan 5,14-21 / Salm 149 / Joan 3,22-30
SANTORAL: Arcadi, mr.; Bernat de Corleone, rel.; Cesarina, vg.; Guillem de Saint-Thierry, monjo; Tatiàna, mr.

El Sant 11 GENER

Sant Elred de Rievaulx

L'aparició de l'Orde del Cister al segle XII, sobretot a partir de la figura de sant Bernat, va implicar una renovació de la vida monàstica. Nombrosos dels primers monjos i monges cistercencs van deixar per escrit el nou art espiritual del Cister, que bevia de la mística cristiana d'Orient i d'Occident i que posava l'amor de Déu com a motor de tot. Un d'aquests autors va ser sant Elred de Rievaulx (c. 1110 - 1166).

Aquest noble anglès fill d'un sacerdot va passar la joventut a la cort escocesa, però amb 24 anys va sentir la crida contemplativa i va entrar al nou monestir cistercenc de Rievaulx, un dels primers del nou orde a Anglaterra. Ben aviat, Elred va destacar per la seva profunditat espiritual, es va convertir en mestre de novicis i finalment en abat. Al capdavant de la comunitat va fundar altres monestirs. Els seus llibres més coneguts són *L'amistat espiritual* i *El mirall de la caritat*, en què lloa la vida fraterna dels fills de Déu i l'home com a criatura feta per a l'amor. A causa de la seva elevada espiritualitat va ser conegut com el sant Bernat del nord.

L'altra Epifania

MERCÈ SOLÉ

Membre de l'ACO i del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona (msoletey@gmail.com)

El magnífic relat de Mateu, que ens explica com uns mags d'Orient són capaços de posar-se en camí per trobar el Messies i de reconèixer en un ésser petit i vulnerable la grandesa de Déu vivent que ens estima a tots fins a les darreres conseqüències, il·lumina bé aquesta Bona Notícia que ho és per a tothom, en un temps en què les fronteres, les identitats, la distinció entre «nosaltres i ells» triomfen cada dia una mica més.

Se m'acut que avui també som testimonis d'una altra Epifania. L'Epifania que ens arriba a través dels estrangers. Els considerem estrangers pel que diuen els seus papers, potser també pels seus costums —encara que el Barça o el Madrid tot ho agermanen i no som pas tan diferents—, pel color de la seva pell (encara!) o fins i tot perquè estimen Déu segons altres imatges. A més a més de ser estrangers, són pobres i arriben a les nostres platges i a les nostres fronteres després d'un llarguíssim camí, seguint un estel que també assenyala la Bona Notícia de Jesús: l'estel de la Vida, de la Pau, de la Justícia, valors ben evangèlics, que anhelen viure en algun territori o en alguna comunitat acollidora.

Però encara hi ha més. No deixen d'assenyalar-nos sense treva la imatge d'on és el Messies: enmig d'ells, sofrent, maltractat, menyspreat, esclavitzat, torturat, sense drets. Una imatge potent, davant la qual els països rics reaccionem cada cop més com Herodes: amb por

que ens desplacin de les nostres petites o grans comoditats, matem els innocents (o ens tapem els ulls, les orelles i la boca mentre els altres els maten). Fins ara ho fèiem d'una manera vergonyant, ara ja s'expressa l'odi a l'estranger sense cap mena de vergonya ni pretext.

Alça els ulls, Europa, i mira al teu entorn: tots aquests s'alegren per venir cap a tu; porten de lluny els teus fills, duen als braços les teves filles! (Is 60). [El Messies] salvarà els pobres que reclamen, els desvalguts que no tenen defensor. S'apiadarà dels pobres i dels febles, els salvarà de la mort (salm responsorial).

Crec que ens hem de re-orientar per descobrir on és el Messies, que certament no sé pas si volta gaire per les fires nadalenes o entre els grans magatzems. Més aviat espera, amagat, travessar en una pastera.

El seu pontificat va ser un dels més breus de la història

Joan Pau I, el Papa del somriure

ELVIRA CIRERA BONET

El cardenal Albino Luciani, patriarca de Venècia, va ser escollit Papa de l'Església catòlica el 26 d'agost del 1978 fins a la seva mort, ocorreguda només trenta-tres dies després, el 28 de setembre. Tenia 65 anys. El seu pontificat va ser un dels més breus de la història.

Va ser el primer Papa que va triar un nom compost, com a homenatge als seus antecessors Joan XXIII i Pau VI, que van posar en marxa el Concili Vaticà II. En ser un pontificat tan breu, coneixem i recordem poc aquest Sant Pare, tan sols el seu meravellós somriure, que ens va captivar, a través del qual ens va donar a conèixer que la veritable felicitat la trobarem en la fe i la bondat entre tots nosaltres i en la nova vida que Déu Pare, tan misericordiós, ens té reservada en l'eternitat.

Abans que se celebrés el conclave, va expressar el seu desig de no ser escollit, ja que estava delicat del cor, però quan els cardenals el van designar es va sentir obligat a acceptar.

Quan era patriarca de Venècia,

el cardenal Luciani va mantenir una llarga conversa amb sor Lucía, vident de Fátima, al convent de clausura de les religioses carmelites de Coïmbra (Portugal). Durant aquesta trobada, sor Lucía li hauria profetitzat que seria elegit —cosa que va passar al cap d'un any—, i que el seu pontificat seria breu. «No puc deixar de pensar en el que em va dir sor Lucía», escrivia el cardenal en el seu diari.

Diverses vegades, Joan Pau II i Benet XVI van recordar la seva actitud propera i amable. Joan Pau I va triar com a lema del seu papat l'expressió llatina *humilitas* («humilitat»), cosa que es va reflectir en la cerimònia d'entronització, que va ser substituïda per una simple investidura.

Joan Pau I va ser declarat Servent de Déu pel seu successor, Joan Pau II, el 2003, el primer pas en el camí de la santedat. El papa Francesc el va proclamar venerable el 2017.

Sant Pare, des del cel, pregueu per nosaltres, per la santa Església i pels sacerdots. Desitjo que d'aquí a poc temps us puguem venerar als altars.

EL CONSULTORI

PREGUNTES I RESPOSTES SOBRE DOCTRINA I MORAL

pel Dr. Joan Antoni Mateo

Un Nadal ben ple

Em sorprenc de rebre moltes felicitacions de Nadal plenes de bons desitjos de pau, amistat, llum... però on no surt ni per casualitat la paraula «Jesús». Ja no dic de les il·lustracions: avets, rens, estels... Potser se'n ha secularitzat el Nadal, no li sembla? Vostè, què hi posa a les seves felicitacions?

La veritat és que jo ja no em sorprenc de res. Fins i tot rebo alguna felicitació on es menciona el «solstici d'hivern». A més d'una forta secularització, crec que gran part de la nostra societat s'ha begut l'enteniment. Quin Nadal pot ser, sense Jesús? Hem oblidat el més elemental, és a dir, que «Nadal» vol dir «naixement». I així es pot arribar, com bé ha dit el papa Francesc, a un Nadal buit, sense Jesús. Penso que els cristians tenim la responsabilitat de custodiar el sentit autèntic del Nadal. Evidentment, això suposa viure'l en esperit de fe, sense el qual no s'entendria res. Però també s'ha de manifestar en aquests tradicionals costums d'enviar felicitacions de Nadal específicament cristianes. Cal dir el que és el Nadal: la manifestació fidel de l'amor de Déu revelat en Jesucrist. Ho hem de tenir clar i ho hem de dir. I res de rens, avets i estels. Representacions del ric patrimoni cultural cristià que tenim a les nostres terres. Jo, aquest any hi he posat una escena del pessebre d'un preciós retaule barroc d'una de les meves parròquies. I un text que brolla de la fe i convida a creure. Hi he posat una frase llatina dels antics teòlegs escolàstics que diu així: «*Quod semel assumpsit, numquam dimisit*», això és, «el que va assumir (la nostra humanitat), ja no ho deixarà mai més». Una invitació a contemplar i acollir l'Amor fidel de Déu fet home. Doncs, el Nadal ha de ser això: celebrar i acollir la permanent oferta de l'Amor de Déu manifestada en Jesús.

PER ENVIAR CONSULTES AL DR. MATEO:

elconsultori@hotmail.com

Ap. de correus 121-25620 Tremp (Lleida).

Postals des d'Andalusia

Els buscadors de Déu

De tant en tant, repasso un dels meus llibres que porta per títol *Meditaciones para los buscadores de Dios*, publicat per l'editorial San Pablo. M'agrada llegir de nou el que vaig escriure fa anys, per veure-hi quins missatges falten, què ha canviat en la societat, què caldria anunciar o què escriure ara. Podem dir que els «patrons» dels «buscadors de Déu» són els Mags d'Orient, l'episodi dels quals explica Mateu amb gran perícia. La història d'aquells Mags que, un bon dia, van seguir una estrella, devia ser apassionant. M'imagino que eren persones inquietes, descontentes amb el que tenien al seu voltant. I, fins i tot, és possible que el que feien, el que sabien, el que vivien, no els omplís del tot. Per això miraven el cel. I va aparèixer aquella llum. I la vida els va canviar radicalment. La festa de Reis és la festa dels regals, de les sorpreses. Tant de bo que els Mags d'Orient siguin generosos amb nosaltres i que, enguany, ens deixin un bon grapat d'anhels urgents.

- Una Estrella que ens atregui, que ens faci pensar, decidir i buscar camins nous.
- La il·lusió dels infants que esperen tot el que han somiat. Al costat de tant materialisme, cal una bona dosi d'ideals nobles que ens facin avançar i ser més feliços.
- La trobada amb un Déu, amagat en la fragilitat humana, que sigui el veritable Salvador.
- I la plena consciència que cadascun de nosaltres pot ser un regal preciós per als altres.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

El mossèn màrtir de l'Estartit

He quedat profundament comogut amb la carta publicada a *Catalunya Cristiana* el 9 de desembre passat, en què el Sr. Genís de Tera explicava el tràgic martiri del qui va ser rector de la parròquia de l'Estartit, Mn. Joan Valls Nonell.

Penso que és molt important que al temple parroquial es posi un record a la seva memòria, com a petit homenatge a aquest nostre màrtir de l'Estartit, que encara que no hagi estat declarat beat o sant, ja ho és i ho serà sempre per a tots nosaltres.

Seria un bon testimoni per a tot el poble i per als que a l'estiu ens hi apleguem.

DANIEL PINYA BATLLELL
Sabadell

Per una medicina més humana

Les vagues de metges, estudiants, cossos de seguretat i altres professionals a Catalunya crec que tenen molta raó de ser. Per exemple, amb el que sol·licita l'àmbit de la sanitat —més metges i més temps per al pacient— hi estic totalment d'acord. La mirada del metge i la trobada —i, si cal, l'abraçada— és imprescindible. És important que el professional de la medicina ens tregui la por i l'angoixa, i que ens faci sentir, en sortir de la consulta, ja curats per haver estat tractats de forma humana.

ANNA MARIA MUNTADA BATLLE
Barcelona

Pau i concòrdia

Em sembla incompreensible que les autoritats que haurien de governar Catalunya, i procurar els

valors de la tolerància, el respecte i la llibertat per a tots els catalans, no ens hagin representat en la celebració dels quaranta anys de pau i prosperitat que hem viscut. No reconeixen que el càrrec que tenen de governar Catalunya i els privilegis que això comporta l'han rebut de l'Estat espanyol, gràcies a la Constitució, que ens ha permès tenir un Parlament i uns parlamentaris, amb drets i deures a complir i a alguns no se'ls permet de fer-ho. No valoren els grans dons de la convivència i l'harmonia.

Aquí, mai no hem necessitat CDR per a res, i ara estan pertorbant els espais públics i provocant disturbis que causen veritables destrosses i discòrdies, a més de perjudicis a les persones, a la societat i a l'economia. No hi ha res que pugui justificar la vulneració de la pau, ni la pèrdua de la concòrdia entre tots els catalans.

M. ANTÒNIA GARCÍA
Barcelona

Maduresa juvenil

Semblen dos termes contraposats, incompatibles. Hi ha res més immadur que la joventut? Pregunta que ens sembla gairebé inevitable. A la nostra societat hedonista la tendència és l'egoisme, el jo i el tenir per a mi. I, és clar, entre els joves sembla més notori.

Això no obstant, la meua experiència de tracte amb joves —especialment, professionals i universitaris— m'ha omplert d'alegria en moltes ocasions perquè he conegut nois i noies d'un fons que ja voldrien alguns adults. La realitat demostra que no són termes contraposats i que també avui es donen a la nostra societat. Gràcies, joves madurs!

JESÚS DOMINGO MARTÍNEZ
Girona

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

REDACCIÓ

Va ser un dels pintors més significatius del segle XV

Redescobrint Bartolomé Bermejo

«Sant Miquel triomfant sobre el dimoni amb Antoni Joan» (1468).

El Museu del Prado acull aquests dies una mostra antològica que, organitzada amb el Museu Nacional d'Art de Catalunya, permet admirar en tota la seva dimensió el virtuosisme tècnic i el suggestiu univers visual de Bartolomé Bermejo, un mestre d'origen cordovès que va desenvolupar la seva activitat professional als territoris de la Corona d'Aragó.

Aquesta exposició, que compta amb 48 obres, s'exhibeix fins al 27 de gener al Museu del Prado i, amb petites variacions, es podrà visitar des del 14 de febrer fins al 19 de maig al Museu Nacional d'Art de Catalunya, a Barcelona.

Aquesta mostra, comissariada per Joan Molina, professor de la Universitat de Girona, pretén tributar un merescut homenatge a Bartolomé de Cárdenas, àlies el Bermejo, una de les personalitats més rellevants del panorama artístic de la segona meitat del segle XV.

L'exposició, que compta amb la col·laboració de la Comunitat de Madrid i el suport de la Fundació Banc Sabadell, aplega per primera vegada la major

part de les seves obres conservades, repartides per museus i col·leccions d'Espanya, Europa i els Estats Units, com *Sant Miquel triomfant sobre el dimoni amb Antoni Joan*, precedent de la National Gallery de Londres, o *Pietat Desplà*, de la catedral de Barcelona, entre d'altres.

La feina de Bermejo es fonamenta en l'ús de les potencialitats pictòriques de l'aleshores nova tècnica de l'oli. A partir d'aquesta premissa, va saber desenvolupar un llenguatge personal

de signe realista, especialment atent als efectes il·lusionistes però també a la definició d'espectaculars gammes cromàtiques. El seu principal referent va ser la pintura flamenca, l'escola inaugurada per Jan van Eyck i Rogier van der Weyden que, a la segona meitat del segle XV, havia conquerit tot Europa. Encara que s'ha especulat que Bermejo va poder formar-se als tallers septentrionals, és més segur que el seu aprenentatge tingués lloc a la cosmopolita València, una ciutat oberta tant als models flamencs com als italians, dels quals el pintor cordovès es va fer ressò.

A més de la destresa tècnica, sorprèn també la seva capacitat per desenvolupar noves interpretacions de tota mena de temes de tarannà devocional. La seva inquietud per continuar explorant nous terrenys, especialment en l'àmbit del paisatge i el retrat, li va permetre concebre algunes de les obres més complexes i innovadores en el darrer període de la seva carrera professional.

Després de la seva mort, el seu nom i obra van caure en l'oblit. La seva recuperació es va produir a finals del segle XIX, quan algunes de les seves taules més assenyalades van despertar l'interès tant de destacats col·leccionistes internacionals com de falsificadors de pintura antiga.

El catàleg de l'exposició posa en relleu l'èxit que la proposta pictòrica de Bermejo va tenir en la seva època. Les seves composicions van ser àmpliament difoses per un seguit de pintors amb els quals es va associar. Així mateix, va ser reclamat per alguns dels clients més exigents del moment, com el barceloní Lluís Desplà o l'italià Francesco della Chiesa.

La publicació conté textos de reconeguts especialistes que aborden aspectes tècnics, materials, socials i iconogràfics relacionats amb les pintures de l'artista. I es tanca amb un apèndix documental que actualitza i revisa totes les notícies d'arxiu conegudes sobre Bermejo.

«Pietat Desplà» (1490).

Va desenvolupar
noves interpretacions
de tota mena de
temes de tarannà
devocional

Nova edició de Les Edats de l'Home

REDACCIÓ

Després de Cuéllar (Segòvia) el 2017 i Aguilar del Campoo (Palència) el 2018, Lerma, municipi de la província de Burgos, esdevindrà enguany la seu de l'exposició de les Edats de l'Home.

La vint-i-quatre edició d'aquesta gran iniciativa cultural, que portarà per títol *Angeli*, tindrà els àngels com a fil conductor i serà

un acostament a la seva espiritualitat, estètica i iconogràfica.

Les seues escollides per a la mostra són l'ermita de la Pietat, l'església de Sant Pere i el monestir de l'Ascensió, tres mostres del patrimoni important que atesora la localitat burgalesa.

Les Edats de l'Home ha rebut en les seves tres dècades de trajectòria més d'onze milions de visitants i ha exposat i catalogat 4.741 peces.

SIC

El Vaticà presenta una exposició amb obres procedents de Rússia

Espiritualitat de l'art rus

S'exhibeixen 54 obres de la Galeria Tretiakov de Moscou i d'altres museus russos

Fins al 16 de febrer, la plaça de Sant Pere del Vaticà acull l'exposició *Peregrinació per l'art rus: de Dionysius a Malèvitx*, que compta amb 54 obres de la Galeria Tretiakov de Moscou i d'altres museus russos, moltes de les quals han sortit per primera vegada de les galeries on es troben custodiades.

La tardor del 2016 la mostra *Roma aeterna* va viatjar fins a Rússia per exposar 42 quadres de la pinacoteca vaticana; ara és el Vaticà el qui té l'honor d'exhibir obres procedents d'aquest país, que recorren l'art figuratiu rus des del segle XV fins al XIX.

Cal recordar que fa cinc anys va tenir lloc la trobada entre el papa Francesc i el president rus Vladímir Putin al Vaticà, i va ser aleshores quan es van posar les bases per a aquest intercanvi de preséctes de l'art.

Ànima espiritual russa

Aquesta exposició té com a objectiu fonamental presentar el missatge cultural i espiritual de l'art rus al cor del món cristià occidental. La directora dels Museus Vaticans, Barbara Jatta, ha afirmat a Vatican News que la bellesa «crea ponts, acostava les cultures diverses i fomenta la germanor». I ha afegit que el missatge de la mostra és donar a conèixer «la unitat de l'ànima espiritual russa».

Segons Jatta, els comissaris d'aquesta iniciativa cultural «han fet una elecció molt especial. No hi ha un recorregut cronològic; ni tan sols hi ha un itinerari temàtic i iconogràfic. Són simplement combinacions que haurien de portar els visitants a una mena d'ascensió, que ens permeti raonar sobre certs temes de l'espiritualitat russa».

Fundada l'any 1856, la Galeria Tretiakov està considerada la principal dipositària d'obres d'art russes al món. La col·lecció està formada per més de 130.000 obres d'art, des de la talla de la *Mare de Déu de Vladímir*, obra mestra de la pintura bizantina del segle XI, o la *Trinitat*, del monjo ortodox Andrei Rublev, fins a la monumental *Composició VII*, de Vassili Kandinski o el *Quadrat negre*, de Kazimir Malèvitx.

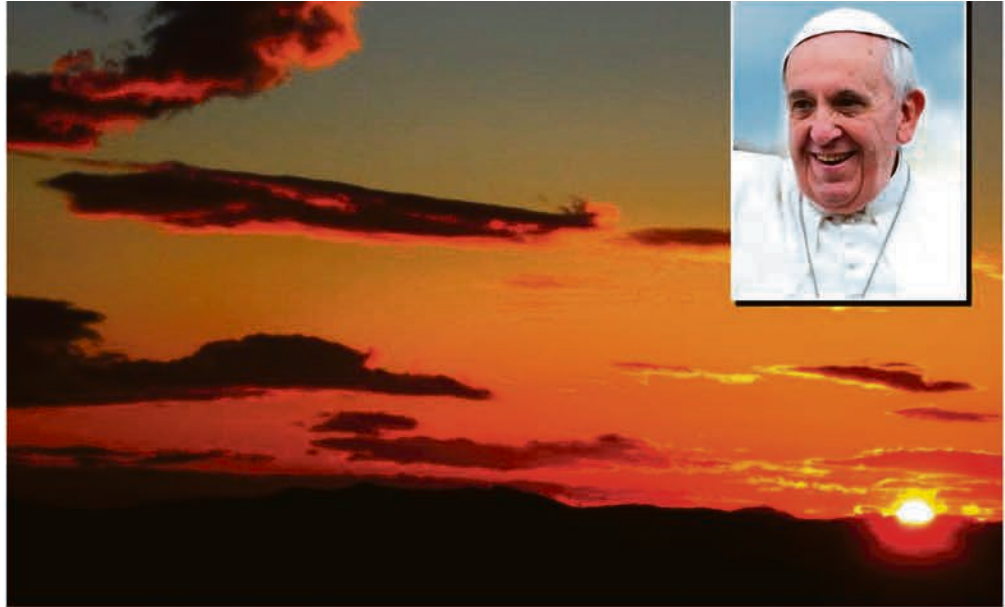
emiser
Facility Services
Espiritualitat catalana

Caritas
Diocèsi de Barcelona

En EMISER, Centre Especial de Treball des de 1990, estem orgullosos dels nostres gairebé 30 anys d'experiència i, també del nostre futur. Els nostres professionals de demà avui són nens plens d'il·lusió. I amb aquesta il·lusió volem dissenyar-te unes bones festes i un prósper 2019. I també convidar-te a ajudar als que més ho necessiten: col·labora amb nosaltres en la Targeta Solidària per a Aliments de Caritas.

Fes el teu donatiu, a partir de 1€, en www.caritas.barcelona/es/ha-z-un-donatiu/

93 846 61 01 - www.emisera.cat

25 FRANCESC i la nostra CASA DE TOTS

Carta «Laudato Si'» —«Lloat sigueu»—

Capítol 6. Quina espiritualitat ecològica necessitem

Hem arribat al *darrer capítol* de la Carta del papa Francesc, i és el moment de concretar quines actituds ens cal adoptar per tal que les línies d'actuació proposades en el capítol anterior esdevinguin realitat i siguin eficaces. És a dir, ens interessa saber a quins recursos hem de recórrer per frenar el procés de deterioració del medi ambient i per no ser víctimes de les conseqüències de la degradació humana i social inherent a la greu crisi ecològica en què estem immersos.

En primer lloc, Francesc fixa la mirada en **tres grans àmbits** que li permeten indicar com podem afrontar «*un gran desafiament cultural, espiritual i educatiu que exigirà que tots junts emprenguem un llarg camí de renovació*»:

— *Primer. Ens cal apostar per un nou estil de vida.* Vet aquí l'única raó: «*Moltes coses han de reorientar el seu rumb, però som sobretot nosaltres, els éssers humans, els qui necessitem canviar*» (cf. LS 202-208).

— *Segon. Hem de fomentar una educació per una aliança entre la humanitat i el medi ambient,* una educació que ens permeti prendre consciència que la gravetat de la crisi requereix l'adopció de nous hàbits (cf. LS 209-205).

— *Tercer. És indispensable promoure una autèntica conversió ecològica,* perquè els ensenyaments de l'Evangeli incideixen directament en la nostra manera de pensar, de sentir i de viure (cf. LS 216-221).

En segon lloc, Francesc ens recorda **alguns trets de l'espiritualitat ecològica**, que no són altra cosa que dimensions essencials de l'espiritualitat cristiana; aquesta proposa una manera d'entendre la qualitat de vida i per això fomenta un estil de vida profètic i contemplatiu, capaç de provocar una profunda satisfacció, alliberada de l'obsessió pel consum (cf. LS 222-227).

En tercer lloc, Francesc dedica un apartat a valorar **algunes actituds evangèliques que tenen una relació molt estreta amb l'ecologia** (cf. LS 228-232).

«Com més buit està el cor de la persona, més sent...»

tenen una especial relació amb la natura, a la presència de la **Trinitat divina** en el món, i a la **Mare de Déu** i a **sant Josep**. Conclou amb la proposta de dues pregàries, adaptables a contextos diferents (cf. LS 233-246).

45 Ens cal apostar per un altre ESTIL DE VIDA

El **consumisme compulsiu**, provocat pels models de producció i de mercat en les societats dels països desenvolupats, **ha determinat un estil de vida que impedeix la solidaritat amb els més vulnerables**. Fa la impressió que els diners estan en funció del consum, i que el consum s'ha convertit en el mitjà lògic per satisfer capricis adquirint coses que no son necessàries.

Homes i dones de tota condició han arribat a una conclusió nefasta: la llibertat consisteix en la capacitat de consumir. Segons aquesta manera de pensar, tan sols serien realment lliures els qui controlessin el poder econòmic i financer, que és el poder que condiona la política i determina en què ha de consistir el benestar dels ciutadans. Les modes de cada moment fan tot el que calgui per divulgar aquesta manera de concebre la llibertat (LS 203).

Una conseqüència immediata d'aquest comportament és la desaparició del sentit del bé comú. Per una raó molt simple: la satisfacció dels gustos personals és per damunt de tota consideració que tinguin en compte les necessitats dels altres. **La sensació d'inestabilitat i inseguretat esdevé una font d'egoisme col·lectiu**. «*Quan les persones es consideren el centre de tot i s'aïllen, la seva voracitat augmenta. Com més buit està el cor de la persona, més sent la necessitat de comprar, posseir i consumir. Així, l'acceptació dels límits que la realitat imposa esdevé pràcticament impossible*» (LS 204).

Vivim en un cercle viciós: els qui controlen els mercats fan tot el que poden imaginar per incentivar el consum, i els compradors de béns innecessaris forcen els empresaris a dissenyar nous models que converteixin els productes anteriors en objectes obsolets que han de ser ràpidament substituïts pels nous models.

En canvi, si el nostre comportament com a ciutadans fos raonable en el moment de consumir, obligaríem els qui fan negoci amb el comerç a ser, també ells, més raonables. **Això comportaria un canvi profund en el nostre estil de vida** (cf. LS 205-206).

«*Sempre podrem tornar a sortir de nosaltres mateixos per anar a trobar-nos amb els altres. [...] Si superem l'individualisme serem capaços d'adoptar un estil de vida alternatiu i provocar canvis significatius en la societat*» (LS 208).

- En quins aspectes hauries de modificar el teu *estil de vida* per no córrer el risc de caure en el *consum exagerat*? O potser a tu no et cal canviar?
- Pots fer una llista de coses innecessàries que has adquirit els darrers mesos? Consideres que la teva actitud és la correcta? Et convé canviar?

edebé

Extracte del llibre *Carta del PAPA FRANCESC — ECOLOGIA INTEGRAL*
Selecció i desenvolupament: FRANCESC RIU i MARGARIDA MOGAS

ACTUALITATS
CIENTÍFIQUES

Una font de neutrins molt energètics està intrigant els astrònoms

FRANCESC NICOLAU
Professor de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Suposo que ja sabeu de quina mena de partícules subatòmiques es tracta. Els neutrins (o neutrinos) són unes partícules molt esmunyides. Va ser enunciat la seva existència per Fermi l'any 1930 davant del fet que calia explicar d'alguna manera com es conservava l'energia en la desintegració del neutró en un protó i un electró. S'havia de dir que si no es produïa alguna partícula neutra en el procés fallava un principi bàsic de la física: la conservació de l'energia que hi ha d'haver en tota reacció de la natura. Però la comprovació de l'existència efectiva d'aquesta partícula neutra no estingué fins al 1956. I és que reacciona poquíssim amb la matèria. Es necessiten condicions molt excepcionals. Només us diré que cada segon travessen pel nostre cos uns mil milions de neutrins provinents del Sol i no ens en podem adonar perquè no tenim cap disposició en el nostre organisme que reaccioni al seu pas.

Hi ha 5.000 mòduls digitals òptics detectors suspesos en 86 «cordes», com a la imatge, enterrats sota el gel, al IceCube Lab de l'Antàrtida.

Però avui dia ja s'ha trobat la manera de detectar els que ens arriben del cosmos. Només se'n detecten una porció petitíssima dels que ens venen, però suficient per treure'n conclusions. N'hi ha tres, de detectors construïts, dos a Europa i un altre a l'Antàrtida. I és precisament aquest últim el que ens ha donat la notícia que avui us explico. S'anomena IceCube. Va començar a construir-se el 2010 i fins el 2015 no s'acabà. És una massa de gel d'un quilòmetre cúbic de volum que es troba col·locada entre 1.450 i 2.450 metres de fondària, en la qual s'hi han posat els mòduls digitals òptics detectors que són uns 5.000 suspesos en 86 «cordes». Ja podeu imaginar el que costà fer tot això. Treballaren, durant els 5 anys dits, de novembre a febrer, que és quan hi ha llum solar a l'Antàrtida.

Doncs bé, el que ara ha detectat aquesta meravella d'aparell és un neutrí que va arribar-hi amb una energia extraordinària: 290 TeV

(Teraelectró-volts) molt superior a la que tenen els neutrins que provenen del Sol i fins i tot de moltes supernoves. I 43 segons més tard, durant els quals es calculà la direcció precisa d'on venia el neutrí, el detector IceCube va emetre una alerta perquè observatoris de tot el món escrutessin aquella regió del cel a fi d'escatir l'origen de la partícula. La resposta va ser que més de mil científics de gairebé 300 institucions participaren en la recerca. Resultat: sembla que l'origen d'aquesta gran energia és una galàxia exòtica i llunyana de tipus «blazar», que té un forat negre supermassiu que gira molt ràpidament.

El resultat encara està pendent de confirmació, però la probabilitat d'haver encertat la cosa és molt alta. I això obre una nova finestra a l'estudi de l'univers. A més de les radiacions electromagnètiques i les gravitatòries ara tenim la detecció de neutrins per conèixer millor el cosmos. En bona hora.

**JOAN PALLARÈS-
PERSONAT**

Historiador
jpallarespersonat@gmail.com

Nascuda a Alforja el 14 de febrer de 1809, en plena guerra del Francès i en una família pagesa, va ser batejada amb el nom de Rosa i als 17 anys va ingressar a Reus al convent de les Filles de la Caritat de Sant Vicenç de Paül que, en aquells anys, atendien l'hospital i regentaven una escola per a noies sense recursos.

L'any 1838, en plena guerra carlina, les religioses i el consistori tenien parers diferents. Els enfrontaments per la forma de portar l'hospital eren font de conflictes permanents, fins que la superiora, Rita Pascual, d'acord amb la superioritat de la congregació, va abandonar amb les seves monges l'hospital reusenc i van marxar al convent que tenien a Tarragona.

Lluïsa Estivill, amb algunes companyes, va desobeir la superioritat i es van quedar a l'hospital atenent els malalts i portant l'escola. El conflicte va ser gran; hi va intervenir l'arquebisbe de Tarragona, però el litigi va durar deu anys, fins que les Filles de la Caritat de Reus, van cedir i van acceptar la regla de Sant Vicenç, però no la vida en comú amb les que havien marxat.

Molt poc després, el 1851, sorgiria justament de la casa de Reus cap a Tortosa a fer-se càrrec del seu hospital qui seria santa Maria Rosa Molas, que havia entrat de novícia amb la mare Estivill el

1841. Just en aquell moment, quan semblava regnar la pau, des de la congregació a Madrid, van ordenar l'obediència sense contemplacions, amb un desdit dels acords que s'havien arribat aquí. Lluïsa Estivill i les seves companyes se separaren definitivament de la congregació paüla: van canviant l'hàbit, però la petita comunitat, insuficient, veié com el 1857 es tancava l'escola, es dissolia la comunitat i només es deixava l'hospital, però se seguia la tasca docent amb una nova escola dedicada a la Immaculada Concepció.

Lluïsa Estivill moria a Reus el 28 de novembre de 1879, sent força recordada pels seus veïns, però sobretot més coneguda per un fet en el qual va participar com a protagonista destacada, el 30 de maig de 1843.

El general Prim, sent coronel, acompanyat del comandant Llorenç Milans del Bosch, des de Reus, va alçar-se exigint el final de la Regència i la proclamació de la majoria d'edat d'Isabel II. El general Martín Zurbano va reaccionar i va envoltar la ciutat per bombardejar-la.

L'alcalde, el prior de Sant Pere, algun prohoms més i Lluïsa Estivill amb dues monges de l'hospital van anar en comissió com a mitjancers per evitar el desastre. Van aconseguir deslliurar Reus del bombardeig, el posterior saqueig i van obtenir una capitulació avantatjosa.

GENT DE CASA**Lluïsa
Estivill**

Porta de l'antic
Hospital de
Reus.

MIREIA CORNUDELLA (text) i
JOAN NEGRESCOLOR
(il·lustracions) *La lletera*
Combel, 2018, 24 pàg.

Aquest llibre pertany a una col·lecció de contes populars adaptats per als més petits, amb unes il·lustracions captivadores, perquè s'iniciïn en la lectura a través dels personatges dels clàssics de sempre. *L'aneguet lleig*, *Els tres porquets*, *La rateta que escombrava l'escaleta* o *Els músics de Bremen* en són altres títols.

GEMMA LIENAS (text) i **MARISA MOREA** (il·lustracions)
Jo, en Watson i l'armari de la Jacqueline
Cruïlla, 2018, 120 pàg.

La Isolda ha trobat unes fotos antigues dins d'un llibre. Hi surten dues nenes petites i una dona molt misteriosa. Qui deuen ser? Ella i el seu amic Watson comencen una investigació per esbrinar-ho i fer arribar les fotos al seu destinatari. També descobriran la història del seu barri i resoldran el misteri de l'armari de la Jacqueline.

MARIE MCSWIGAN
Un tresor a la neu
Viena, 2018, 196 pàg.

A Noruega, ningú no oblidarà l'hivern del 1940. Soldats alemanys van ocupar el país i van arribar fins i tot al recòndit poblet de Riswyk, on vivia en Peter Lundstrom i la seva família. Escapar-se del seu control semblava del tot impossible, però l'oncle Victor explica al jove com van poder burlar l'enemic i salvar el seu país dels nazis.

RICARDO ALCÁNTARA (text) i
MERCÈ LÓPEZ (il·lustracions)
La Candela està enfadada
Edebé, 2018, 54 pàg.

La Candela té una mica de tot. Acaba de fer set anys, és baixeta i només viu amb la mare. Quan la mare la deixa a casa de l'àvia perquè se n'ha d'anar de viatge, la Candela decideix que estarà enfadada fins que torni, però... Com creieu que acabarà la història? Amb la Candela enfadada, o amb la Candela contenta?

STEWART FOSTER
Tancat en una bombolla
Bambú, 2018, 342 pàg.

En Joe té onze anys i és orfe. No recorda haver viscut mai fora de la seva habitació a l'hospital. La malaltia no el deixa sortir ni per un moment i les poques visites que rep li poden portar a la «bombolla» microbis perillosos. Però la vida li canvia radicalment quan arriba un nou infermer a la planta de l'hospital: Amir, un emigrant de l'Índia.

JORDI FOLCK (text) i **LEO FLORES** (il·lustracions)
T'ho diré cantant
Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2018, 210 pàg.

L'Ilai rep una notícia que el deixa sense veu: els seus pares han acordat separar-se. Des d'aquell moment sent un nus a la gola que li atura totes les paraules. Només quan recordi el cant de la natura als bells estius de Finlàndia, l'Ilai s'atrevirà a obrir la boca; però tot allò que digui serà cantant. I no a tothom li agrada que algú canti a tothora...

CRÍTICA DE TEATRE

ANDREU SOTORRA

andreu.sotorra@gmail.com

Escapa't... si pots

El guió de l'espectacle és trepidant, cinematogràfic, carregat d'humor, gairebé fet de gags camuflats. Qui més qui menys sap que el que s'anomena *escape room* —el Termcat en diria: *joc d'escapada en viu*— és un joc d'adults per a grups de quatre o sis persones que es tanquen en una habitació des d'on, a manera d'anar desxifrant i aclarint pistes, han d'aconseguir escapar en aproximadament una hora o una hora i mitja. La cosa està basada en els videojocs *escape the room* que situen els «ninetets» en espais tenebrosos, cel·les, coves, masmorres...

Del món virtual, el joc va saltar al món físic i real. A Catalunya, la primera sala es va obrir el 2010. Portar, doncs, aquest fenomen al teatre juga amb el bon criteri

dramatúrgic de portar el carrer a l'escenari. Em fa l'efecte que bona part dels espectadors saben de què va la pel·lícula perquè ho han experimentat. Per tant, la mirada irònica que en fan els autors de l'obra dispara amb avantatge.

La comèdia ho és tant «pel que» s'explica com pel «com» s'explica. L'*Escape room* guanya molt en el «com» s'explica. L'actor i coautor Joel Joan s'autodirigeix i fa el seu reconegut paper, enèrgic sempre, de gest i paraula. Tant enèrgic que em sembla que la resta dels intèrprets no poden fer altra cosa sinó enganxar-s'hi i no quedar tampoc enrere. És així com el quartet esgota l'hora i mitja de l'aventura com si només haguessin passat deu minuts. Crec que només es fa una mica llarg el fosc de l'inici del joc —ai, els foscos excessius!— quan els quatre amics entren a la cambra del joc.

Abans s'ha passat per una escena davant del local —un mur amb una porta rònega i de mal fiar en un carreró de tercer ordre— que serveix per posar cada personatge en el seu lloc i fer el retrat del seu perfil. El funcionari de l'ajuntament; la seva nova parella jove, universitària i cupaire; el director de cinema de segona fila; i l'actriu que també és la seva parella. Quatre amics que, immersos en la foscor i a mesura que es fa la llum i es desvelen les pistes, van despullant el «jo» i fan sortir les seves mentides i contradiccions.

L'actor Joel Joan és un dels protagonistes d'«Escape room», a més de ser-ne coautor i codirector amb Hèctor Claramunt.

© David Ruano

«ESCAPE ROOM»,

de Joel Joan i Hèctor Claramunt
 INTÈRPRETS: Joel Joan, Àgata Roca, Oriol Vila i Paula Vives
 DIRECCIÓ: Joel Joan i Hèctor Claramunt
 Teatre Goya, Barcelona.
 Fins al 3 de febrer

AMB BON HUMOR

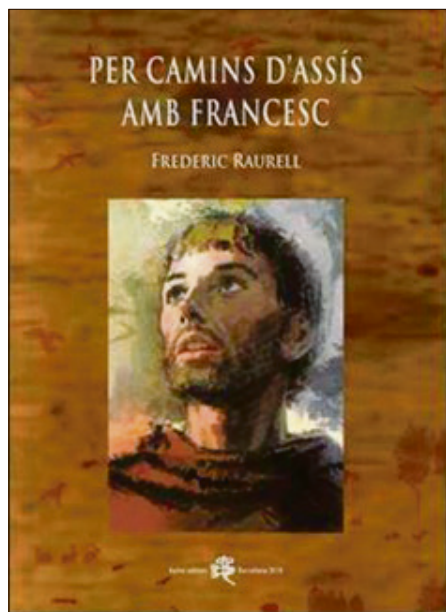
CRÍTICA LITERÀRIA

TERESA SOLÀ

Dra. en Teologia i en Filosofia

Des de l'exigència metodològica amb sensibilitat franciscana

FREDERIC RAURELL

Per camins d'Assís amb Francesc
Kame Editors, 2018, 209 pàg.

La manca de reflexió teològica sobre el carisma propi de la vida religiosa (d'això en fou conscient el Concili Vaticà II) es reflectí durant molt temps i alterà les relacions dialèctiques entre carisma i institució en la visió que es tenia de l'experiència de Francesc d'Assís. És el que Frederic Raurell tracta amb sana metodologia i profunditat en les seves obres *Amics heterodoxes de Francesc d'Assís* (Barcelona 2014); *Carisma i institució en l'experiència de Francesc d'Assís* (Barcelona 2018), i en la que ara presenta: *Per camins d'Assís amb Francesc*. Obres úniques en el panorama franciscanista de Catalunya. El llibre que presentem ara, *Per camins d'Assís amb Francesc* representa una reeixida harmonia entre les exigències de la metodologia i de la historiografia.

Raurell ens presenta un Francesc que no era un ingenu, un Francesc que des de la primeria s'adonà dels mals que colpien l'Església, però que també sabia que els camins fins aleshores iniciats per reformar-la no havien donat grans fruits.

Era, per tant, inútil resseguir les mateixes vies, esperant no sé quins resultats. Calia reenganxar la renovació estructural des de dalt amb una participació popular des de baix. La missió que Francesc creia que havia de ser la seva era la de fer-se pont entre sensibilitat popular i jerarquia escollint per a si la condició de menor i servent de tots. És així que l'entengué el terciari caputxí Angelo Giuseppe Roncalli, Joan XXIII, que en vigílies del Vaticà II volgué peregrinar a Assís, per amarar-se de l'esperit d'aquell Poverello que convertí Assís en capital de l'Evangelí.

Un capítol tractat amb sensibilitat exegetica és el que porta com a títol: *Originalitat profètica de Francesc*, on es posa en relleu el primat de l'exemple. Els liturgistes trobaran interessant l'estudi *Litúrgia de Franciscans i Dominics* per a una sèrie d'elements originals.

La bella edició augmenta la producció d'obres en la nostra llengua; cal lamentar, però, una vegada més, l'escassa difusió i reconeixement de les obres d'aquest reconegut exegeta.

RAUXA

Un pastor d'Orient

Ha arribat d'Orient. Per les muntanyes on va néixer, fa segles hi passaven les caravanes de camells carregades d'or i seda; avui la seda i els camells només són un record bonic esclafat per l'opi i els tancs. Ha arribat d'Orient, però no porta cap present. Ha trucat a una casa d'un barri qualsevol i l'han acollit.

S'està al menjador, assegut davant de la llar de foc sense dir res, captivat per la dansa silenciosa de les flames. Recorda, tal vegada, les llargues nits d'hivern a casa seva, amb els pares i els germans? O potser totes les vegades que, ja molt lluny de la seva terra, s'escalfava a la vora del foc al mig d'un descampat? La desgràcia i la misèria l'han perseguit al llarg de milers de quilòmetres, però no l'han fet agressiu, ni tan sols irritable. No aixeca mai la veu i si li parreu, encara que no us entengui, us respon amb un somriure afaible. Com que no té ofici aquí ha après a tocar el flabiol i el tamborí. Una nit de finals de desembre queda estranyat de sentir molt abans de l'alba que els ocells cantin com si fos a ple dia. «Què vol dir això? Pot ser que no els hagi sentit ningú més?», pensa. Però aviat es torna a adormir, i té un somni encara més estrany, en què amb la seva música delecta en un estable uns pares i un nadó.

EDUARD BRUFÀU

Agenda

Altres bisbats

NOVAHUMANITAS

Els caps de setmana **26 i 27 de gener i 2 i 3 de febrer**, a València, sessions de formació humana *Cómo tomar mis decisiones* amb M. Ángeles de los Ríos. Informació: www.novahumanitas.org.

Barcelona

TALLER DE PREGÀRIA AMB FRANCESC I CLARA

El **dimarts 8 de gener**, a les 19.30, trobada amb el tema *Màrtirs OFM Cap*. Franciscanes Missioneres de la Immaculada Concepció, pl. Univer-sitat, 2 – Barcelona.

INSTITUCIÓ TERESIANA

El **divendres 11 de gener**, a les 18.30, acte inaugural del centenari de la Institució Teresiana a Catalunya amb Margarita Bartolomé, Carmina Gómez i M. Dolores Valencia al CCCB (c/ Montalegre, 5 – Barcelona).

CRISTIANISME AL SEGLE XXI

El **dissabte 12 de gener**, a les 11.00, Ramon Corts parla sobre *Catalunya a l'Arxiu Secret del Vaticà* a la seu de Cristianisme i Justícia (c/ Roger de Llúria, 13).

MONESTIR DE PEDRALBES

El **diumenge 13 de gener**, a les 11.30, visita a l'exposició temporal *Murales divinos*. Reserves: tel. 932 563 427.

VERITABLE VIDA EN DÉU

El **diumenge 13 de gener**, a les 18.00, grup de pregària a les Carmelites Missioneres, c/ Puiggarí, 1 – Barcelona. Més informació i llibre: Mercè Ferrer, tel. 935 304 806.

CRISTIANISME I JUSTÍCIA

Els **dimarts del 5 al 19 de febrer**, a les 19.00, seminari *Què podem esperar? El Cel, esperança i compromís* amb Víctor Codina (tel. 933 172 338).

Girona

CREIXEMENT PERSONAL I FAMILIAR

El **dissabte 12 de gener**, de 10.00 a 12.00, sessió de creixement personal i familiar, a càrrec del psicòleg Joan

Maria Bovet, amb el tema *L'apatia i el desànim*. Lloc: casal Bisbe Cartaça, de Girona. Més informació: pastoral-familiargirona@gmail.com.

Lleida

CURS PER A CATEQUISTES

El **dissabte 12 de gener**, a les 10.30, curs bàsic de formació de catequistes, a càrrec de Mn. Xavier Morell, Mn. Enric Termes i Margarida Llop. Lloc: IREL, c/ Canonge Brugulat, 22 – Lleida. Organitza la Delegació diocesana de Catequesi de Lleida. Més informació: tel. 625 217 382, catequesi.lleida@gmail.com.

CLOENDA CICLE DE NADAL

El **diumenge 13 de gener**, a les 11.30, a l'auditori municipal Enric Granados de Lleida, acte de lliurament de premis i guardons del LXXXIV Concurs de pessebres i del XLIV Concurs infantil i juvenil de pessebres; cantata final *Lleida canta Nadales a Europa*.

Solsona

PASTORETS

El **diumenge 13 de gener**, a les 17.00, *Els Pastorets* de Francesc A. Picas a L'Ametlla de Merola.

NOVA VIDA

El **cap de setmana del 18 al 20 de gener**, al Seminari de Solsona, curs *Nova Vida* organitzat per l'Escola d'Evangelització Sant Andreu. Més informació: tel. 629 428 683.

Vic

COVA DE MANRESA

El **dissabte 12 de gener**, a les 10.30, pregària contemplativa; el **cap de setmana del 18 al 20**, taller *Curar ferides, refer l'autoestima* dirigit per Eduard Fonts. Tel. 938 720 422.

RECÉS PER A SACERDOTS

El **dijous 17 de gener**, de 11.00 a 15.00, recés per a sacerdots, organitzat per la Vicaria episcopal, sobre *Els sentiments de Crist*. Lloc: Manresa.

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Perquè el llenguatge del cor i del diàleg prevalgui sobre les armes

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €
Gibraltar i Portugal: 145 €
Resta d'Europa: 222,99 €
Amèrica i Àfrica: 254,19 €
Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

 /catalunyacristiana

 @catcrist

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta
Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire

Lingüista: Montserrat Pibernat

Arxiu i fotografia: Eulàlia Grande

Corresponsals: Víctor Gay, GIRONA; Miquel Àngel Martín, LLEIDA; Cristina Sánchez, MALLORCA; Júlia Ayala, SOLSONA; Joan Boronat, TARRAGONA; Víctor M. Cardona, TORTOSA; Xavier Bisbal, VIC; Javier Molina, EL CAIRE; Ana Alba, JERUSALEM

Col·laboradors d'aquesta setmana: Pilarín Bayés, Esther Borrego, Agustí Borrell, Agustí Codinach, Joan Guiteras, Antonio Gil, Joan A. Mateo, Ignasi Miranda, Victòria Molins, Glòria Monés, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Quique, Ignasi Ricart, Francesc Riu, Josep Rius-Camps, Lluís Serra, Teresa Solà, Mercè Solà, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, Francesc Torralba, P-J Ynaraja

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.

Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

IGNASI MIRANDA / EDUARD BRUFAU

Foto: Agustí Codinach

Advocat i col·leccionista d'art, president dels Cercles del Museu Frederic Marès i el Museu d'Història de Barcelona, Antoni Gelonch té una visió de la cultura alhora global i profunda. Això li ha permès abordar la qüestió religiosa en el llibre *Luter. Buscant la veritat va canviar la història* (Viena Edicions), on fa un retrat de la figura del reformador i les implicacions posteriors en la història d'Occident.

Quina és la principal aportació de Luter al món modern?

Probablement la set de recerca de la veritat. Luter era un monjo agustiniana que vivia amb dolor el seu pas pel monacat i intentava buscar la veritat a través d'una relació directa amb Déu. Aquest èmfasi en la relació directa de l'home amb Déu va ser una altra gran aportació de Luter. I la tercera seria el sacerdoci universal, és a dir, que cadascú és responsable de la seva consciència il·luminada a la llum de les Escriptures.

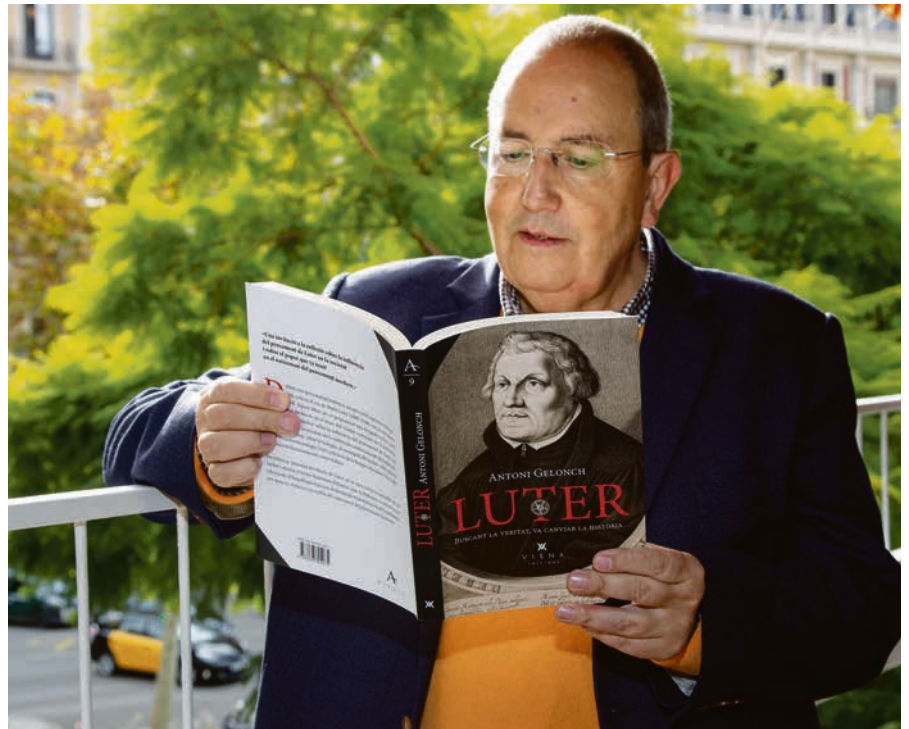
Se'l pot definir com un trenca-dor?

Al principi, el que volia era iniciar un procés acadèmic de discussió sobre les indulgències, i a finals del 1517 encara escriu una carta al Papa dient que es prosterna davant d'ell i que el que ell digui estarà bé. Però ràpidament, amb l'ajut d'altres reformadors, avança cap a la ruptura amb Roma, i el 1520 escriu tres textos fonamentals de la Reforma que l'allunyen definitivament.

Vostè el veu com un home medieval o més aviat renaixentista?

Jo diria que pot ser una personalitat de l'edat moderna, però no pas del Renaixement. S'enfronta a

Antoni Gelonch és autor del llibre «Luter. Buscant la veritat va canviar la història»

«Luter va posar l'èmfasi en la relació directa de l'home amb Déu»

Erasmus de Rotterdam i als humanistes perquè considera que posen l'home massa al centre i, en canvi, ell creu que el centre és Déu. En aquest aspecte i molts altres encara és molt medieval. Per contra, ja és un home de l'edat moderna pel que fa a l'ús intensiu de les noves eines tecnològiques, com és el cas de la impremta.

Quines implicacions culturals va tenir la Reforma?

Crec que la més important va ser posar la paraula de Déu en la llengua del poble perquè tothom la pogués llegir. Pel que fa a l'art, Luter va utilitzar molt els gravats amb artistes com Cranach, Holbein i Durer per fer obres que ajudessin a representar la nova doctrina i ridi-

culitzar l'altra part. La Reforma fins i tot va tenir conseqüències en l'ensenyament, perquè Luter va posar l'èmfasi en el foment de la lectura per poder llegir la Bíblia.

Amb els segles, el catolicisme ha assumit algunes de les tesis de Luter?

Algunes s'han assumit, com ara el fet que el poble tingui accés a l'escriptura en la seva llengua. També és important que les confessions luteranes i l'Església catòlica arribessin a un acord l'any 1999 respecte la justificació. Crec que Pau VI va ser el Papa clau per fer possible el desgel. Avui hi ha molts menys recels, però com que ens havíem allunyat tant, el procés de convergència serà complex.

Club més Amics

Associació Amics de Catalunya Cristiana i Ràdio Estel

Contacte
Tel. 934 092 700
info@clubmes.cat
www.clubmes.cat

DEL 12 AL 24 DE GENER 2019

Festes de Lalibela - ETIÒPIA

MARÇ 2019

MALTA

DEL 24 AL 29 D'ABRIL 2019

Pasqua ortodoxa al LÍBAN

DEL 9 AL 20 DE MAIG 2019

JAPÓ

Un viatge de la tradició
a la modernitat

JULIOL 2019

PERÚ

(Cuzco i Machu Pichu)

DEL 28 DE GENER AL 3 DE FEBRER 2019

PELEGRINATGE A TERRA SANTA

Camí de fe, cultura i història

09/16 MAIG
30 MAIG / 10 JUNY
AGOST 2019
AGOST 2019
SETEMBRE 2019
OCTUBRE 2019
NOVEMBRE 2019
NOVEMBRE 2019
DESEMBRE 2019
DESEMBRE 2019

MESOPOTÀMIA TURCA
SENEGAL I GÀMBIA
CANADÀ
XINA ÈTNICA (LA RUTA DE SHANGRI-LA)
ETIÒPIA (TRIBUS DEL SUD)
REGNES DE L'HIMÀLAIA: NEPAL I BUTAN
PORTUGAL TEMPLARI + FÀTIMA
NOVA YORK (LLUMS DE NADAL)
PESSEBRES DELS ABRUÇOS
CAP D'ANY A EGIPTE